

TEKUĆA ONOMASTIČKA BIBLIOGRAFIJA (2018.)

BIBLIOGRAFIJE, OBLJETNICE I NEKROLOZI, IZVJEŠTAJI
BIBLIOGRAPHIES, OBITUARIES, REPORTS, ORGANIZATION

- Brgles, Branimir:** IX. Skokovi etimološko-onomastički susreti [9th Skok's Etymological Onomastic Conference]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 225–229. [izvještaj s konferencije]
- Bughešiu, Alina; Goryaev, Sergey O.:** 4th International Conference *Name and Naming* (ICONN 4) [4. međunarodna konferencija *Name and Naming* (ICONN 4)]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 261–267. [izvještaj s konferencije]
- Gałkowski, Artur:** XX Słowacka Konferencja Onomastyczna w Bańskiej Bystrzycy. 26–29 czerwca 2017 r. [20th Slovak Onomastic Conference in Banská Bystrica. June 26, 2017 – June 29, 2017 = 20. slovačka onomastička konferencija u Banskjoj Bistrici. 26. – 29. lipnja 2017.]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 363–366. [izvještaj s konferencije]
- Górny, Halszka:** XXVI Międzynarodowy Kongres Onomastyczny. Debreczyn, 27 sierpnia – 1 września 2017 r. [26th International Onomastic Congress. Debrecen, August 27, 2017 – September 1, 2017 = 26. međunarodni onomastički kongres. Debrecin, 27. kolovoza – 1. rujna 2017.]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 366–369. [izvještaj s konferencije]
- Hladký, Juraj:** Za doktorom Milanom Majtánom [We Grieve the Passing of Dr Milan Majtán = Tugujemo za doktorom Milanom Majtánom]. *Acta onomastica*, LIX, Praha, 2018, 318–323. [nekrolog]
- Horvat, Joža:** Tekuća onomastička bibliografija (2017.) [Current Onomastic Bibliography (2017)]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 239–285. [bibliografija]
- Jakus-Borkowa, Ewa:** Edward Breza. 24 X 1932–12 X 2017. Wspomnienie onomastyczno-osobiste [Edward Breza. October 24, 1932 – October, 12, 2017. Onomastic and Personal Memories = Edward Breza. 24. listopada 1932. – 12. listopada 2017. Onomastičko-osobna sjećanja]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 5–8. [nekrolog]

- Крюкова, Ирина Васильевна; Супрун, Василий Иванович:** Проблемы современной ономастики. XVI Международная научная конференция «Ономастика Поволжья» [Problems of Modern Onomastics. The 16th International Conference “Onomastics of the Volga Region” = Problemi suvremene onomastike. 16. međunarodna znanstvena konferencija „Onomastika Povolžja”]. *Вопросы ономастики*, 15/1, Екатеринбург, 2018, 216–221. [izvještaj s konferencije]
- Нефляшева, Индира Аминовна:** XI Международная научная конференция «Проблемы общей и региональной ономастики» [11th International Conference *Problems of General and Regional Onomastics* = 11. međunarodna konferencija *Problemi opće i regionalne onomastike*]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 258–260. [izvještaj s konferencije]
- Nikčević, Milorad:** In memoriam: Milan Moguš (1927–2017). *Lingua Montenegrina*, 21, Cetinje, 2018, 393–398. [nekrolog]
- Попов, Сергей Александрович:** Основатель Воронежской ономастической школы: к 75-летию доктора филологических наук, профессора Г. Ф. Ковалева [Founder of the Voronezh Onomastic School: on the 75th Anniversary of Professor G. F. Kovalev = Osnivač Voroneške onomastičke škole: o 75. rođendanu profesora G. F. Kovaljeva]. *Вопросы ономастики*, 15/2, Екатеринбург, 2018, 282–287.
- Селимски, Людвиг:** Лиляна Димитрова-Тодорова. 1 III 1946–10 V 2018. [Liljana Dimitrova-Todorova. March 1, 1946 – May 10, 2018 = Liljana Dimitrova-Todorova. 1. ožujka 1946. – 10. svibnja 2018.]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 9–14. [nekrolog]
- Valentová, Iveta:** In memoriam Milan Majtán (Vrútky, 3. máj 1934 – Bratislava, 30. jún 2018) [In memoriam Milan Majtán (Vrútky, May 3, 1934 – Bratislava, June 30, 2018) = In memoriam Milan Majtán (Vrútky, 3. svibnja 1934. – Bratislava, 30. lipnja 2018.)]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 231–237. [nekrolog]
- Vidović, Domagoj:** Akademiku Šimunoviću u čast [In Memory and Honour to Academician Šimunović]. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*, 11, Split, 2018, 211–213.
- Autor donosi osvrt na opus i znanstvene interese akademika Šimunovića te na međunarodni znanstveni skup *Tragovima onomastičkih istraživanja Petra Šimunovića*, koji su Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Doktorski studij *Humanističke znanosti* i Centar *Studia Mediterranea* pod pokroviteljstvom HAZU-a organizirali u Dračevici na Braču 20. srpnja 2018.
- Vidović, Domagoj:** U spomen na akademika Nenada Vekarića [In Memory of Academician Nenad Vekarić]. *Literat, revija za književnost i publicistiku*, 9, Dubrovnik, 2018, 229–231. [nekrolog]

METODOLOGIJA, TERMINOLOGIJA, OPĆEONOMASTIČKI PROBLEMI

METHODOLOGY, TERMINOLOGY, GENERAL ONOMASTICS

Barbarić, Vuk-Tadija; Blagus Bartolec, Goranka; Crnić Novosel, Mirjana; Čilaš Šimpraga, Ankica; Horvat, Joža; Horvat, Marijana; Hudeček, Lana; Jozić, Željko; Kurtović Budja, Ivana; Lewis, Kristian; Matas Ivanković, Ivana; Mihaljević, Milica; Miloš, Irena; Nahod, Bruno; Vidović, Domagoj; Vuksa Nahod, Perina: *Sve što trebate znati o hrvatskome jeziku* [All You Need to Know about the Croatian Language]. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Večernji list, Zagreb, 2018, 90 str.

Sedmo poglavlje priručnika naslovljeno je *Posebnosti hrvatske onomastike*. Prvi odjeljak posvećen je osobnim imenima te se u njemu donosi pregled najčešćih muških i ženskih imena, kao i osvrt na njihovu raslojenost i podrijetlo. Na njega se nadovezuje odjeljak o osobnim imenima blizanaca, a zatim slijedi potpoglavlje o prezimenima, u kojemu se donosi osvrt na najčešća hrvatska prezimena i na neke posebitosti u vezi s prostornom ograničenošću ili posebnom čestoćom pojedinih prezimena na nekim područjima. U idućemu odjeljku tematizira se toponimija, a najopširniji je dio o imenima naselja. U njemu se donosi pregled motivacijskih obrazaca, osvrt na egzonyme te jezični savjeti u vezi s njihovom upotrebom. Treći dio poglavlja posvećen je zoonimiji – uz pregled najčešćih motivacijskih obrazaca, pri čemu se posebno ističu oni specifični, donosi se i osvrt na suvremene tendencije u imenovanju životinja.

Benedičić, Tjaša: Lastna imena v turističnih brošurah o Ljubljani in njihovi prevodi v angleščino [Proper Names in Ljubljana Tourist Brochures and Their Translations into English = Imena u turističkim brošurama o Ljubljani i njihovi prijevodi na engleski jezik]. *Jezikoslovni zapiski*, 24/1, Ljubljana, 2018, 117–130.

U radu se obrađuje problematika prevođenja imena u turističkim brošurama. Iz osam brošura o Ljubljani koje je od 2011. do 2015. objavio javni zavod Turizem Ljubljana autorica je ekscerpirala dvojezični (slovensko-engleski) korpus od 3237 imena. U središnjemu dijelu rada ta su imena razvrstana u tri skupine – imena bića, zemljopisna imena i „stvarna imena” (krematonime) – te se analiziraju i opisuju najčešće strategije njihova prevođenja. Autorica ističe da jedinstvena strategija prevođenja imena ne postoji jer prevoditelj strategiju odabire prema situaciji, kontekstu te zahtjevima i potrebama publike. Utvrđuju se različiti stupnjevi prevođenja, odnosno uključivanja slovenskih imena u tekst na engleskome jeziku, npr. potpuni prijevodi, očuvanje slovenskoga lika imena s citatnim prijenosom, djelomični prijevodi te prijevodi s objašnjenjima i komentarima. Na temelju analize donose se tri smjernice za pripremu tiskanih i mrežnih turističkih materijala: 1) potrebno je poštovati postojeće imenske istovrijednice u slovenskome jeziku, 2) imena koja nisu slovenskoga podrijetla potrebno je citatno prenijeti iz jezika iz kojega dolaze, 3) preporučljivo je težiti jedinstvenoj prevoditeljskoj strategiji.

Galkowski, Artur: Definicija i zakres chrematonimii [Definition of the Chrematonymy and Research Scope of the Chrematonomastics = Definicija i područje krematonimije]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 1–14.

U uvodu rasprave autor se osvrće na teorijske pristupe krematonimiji i njezine definicije u onomastičkoj literaturi. Utvrđuje da postoji maksimalistička definicija krematonimije (koju povezuje s češkim i slovačkim onomastičarima) te minimalistička (tipična za rusku onomastičku školu). Ukupnu onimiju dijeli na bionimiju i abionimiju, abionimiju na geonimiju i krematonimiju, a krematonimiju na marketinšku, socijalnu i ideološku. U nastavku donosi pregled krematonomastičke terminologije potkrijepljen primjerima – najprije se navode opći krematonomastički termini, a zatim, u kontekstu predložene trojne podjele krematonimije, i oni specifični za svaki njezin dio. Uz primjere, u svakoj se natuknici donose i uputnice na literaturu vezanu uz određeni termin. Umjesto zaključka autor ističe istraživački potencijal krematonomastike te glavna područja interesa u onomastičkim i interdisciplinarnim istraživanjima o krematonimima.

Голомидова, Марина Васильевна: Топонимическая политика в сфере номинации внутригородских объектов: теоретические и прикладные проблемы [Toponymic Policy in Naming City Facilities: Theoretical and Applied Issues = Toponimijska politika pri imenovanju gradskih referenata: teorijski i praktični problemi]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 36–61.

Autorica se usredotočuje na probleme politike nadijevanja toponima urbanim referentima, koju naziva *toponimijska politika*. Budući da je riječ o temi mnogih humanističkih istraživanja, tumači se taj fenomen, a pojam se dodatno objašnjava iz teorijske i metodološke perspektive. Toponimijska politika definira se kao niz pravnih, organizacijskih, metodoloških i s medijima povezanih načela koja stvaraju pravila za nadijevanje imena urbanim referentima te norme za njihovu upotrebu u poslovnoj komunikaciji, a donijeti ih moraju ovlaštene pravne osobe. Ističe se i humanistička, sociokulturna sastavnica toponimijske politike, koja je povezuje s jezičnim, etničkim, kulturnim, ideološkim i drugim tipovima politika. Naglašava se uloga strateškoga upravljanja u lokalnim toponimijskim politikama, opisuju se načela informiranja i otvorenosti u primjeni te se oprimjeruju tipične kolizije u suvremenome nadijevanju imena urbanim referentima.

Horvat, Joža: Prilog proučavanju imenske tvorbe: o tvorbenim načinima kojima od višerječnih toponima jedino izostavljanjem koje njihove sastavnice nastaju novi toponimi [Contribution to the Research of the Formation of Names: Forming New Toponyms by Excluding Elements from Multiword Toponyms]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 15–46.

U radu se proučava nastanak toponima od višerječnih toponima jedino izostavljanjem koje njihove sastavnice. Uzimajući u obzir strukturu i morfološke značajke tako nastalih onima, autor razlikuje više tvorbenih načina temeljenih na tome tipu izostavljanja. Promišlja se o terminima kojima bi bilo najprikladnije nazvati tē

tvorbene načine te rezultate tih tvorbenih načina (neovisno o tome jesu li jednorječni ili višerječni). Prvi dio rada obuhvaća pregled pristupa u dosad objavljenoj literaturi, a na temelju njega utvrđuje se da se u dijelu literature uopće ne razlikuje imenska tvorba od neimenske. Među onima koji taj uvjet zadovoljavaju postoji terminološka neujednačenost prouzročena različitim pristupima. Autor smatra da se jedan od valjanih pristupa temelji na samome tvorbenom načinu (elipsi) bez obzira na (jednorječnu ili višerječnu) strukturu rezultata, a drugi na rezultatu (njime se proučavaju samo jednorječni toponimi). Osvrnuvši se u središnjemu dijelu rada na termine i usporedbe definicija i ograničenja, predlaže termine koji precizno opisuju proučene tvorbene načine i rezultate tih tvorbenih načina. U završnome dijelu rada primjerima iz različitih onimijskih slojeva ilustrira kako se navedeni termini mogu primijeniti općenito u onomastici.

Hrynkiewicz-Adamskich, Bożena: Zastosowanie ilościowo-jakościowej metody statystyki lingwistycznej w badaniach siedemnastowiecznego zasobu męskich chrześcijańskich imion osobowych północnej Rosji. Na 90. rocznicę urodzin profesora Wasilija Daniłowicza Bondaletowa [Using the Quantitative and Qualitative Method of Statistical Analysis in Linguistics with Reference to the Male Christian Names of Northern Russia. To Mark the 90th Anniversary of the Birth of Professor Vasiliy Danilovich Bondaletov = Primjena kvantitativne i kvalitativne metode statističke analize u jezikoslovlju s posebnim obzirom na muška kršćanska imena u sjevernoj Rusiji. Povodom 90. obljetnice rođenja profesora Vasilija Daniloviča Bondaletova]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 183–202.

Godine 2018. bila je 90. obljetnica rođenja Vasilija Daniloviča Bondaletova, koji je razvio kvantitativnu i kvalitativnu metodu statističke analize u antroponomastičkim istraživanjima, na što autorica podsjeća, ističući pritom prednosti te metode nad jednostavnim opisima čestoće osobnih imena. U radu se donosi detaljna analiza muških kršćanskih imena iz sjeverne Rusije (1633. – 1636. i 1678. – 1680.). Usporedba statističkih podataka prema Bondaletovljevim smjernicama omogućila je uočavanje suptilnih razlika među vrelima, tj. procjenjivanje razine njihove sličnosti/različitosti te opisivanje dinamike evolucije vrela muških kršćanskih imena tijekom 17. stoljeća, kao i promjene u popularnosti različitih imena.

Качалкова, Юлия Александровна: Лексикографические проблемы урбанонимии: на материале названий топообъектов Екатеринбурга и Челябинска [Lexicographic Problems of Urbanonymy: Names of Topographic Objects in Ekaterinburg and Chelyabinsk = Leksikografski problemi u vezi s urbonimijom: imena topografskih objekata u Jekaterinburgu i Čeljabinsku]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 212–222.

Premda je fokus istraživanja opisanoga u radu usmjeren na kodifikaciju urbonima u ruskim gradovima Jekaterinburgu i Čeljabinsku, iznesene su teorijske postavke koje ne ovise o arealnome kontekstu. Autorica istraživanje temelji na priručnicima objavljenima različitih godina, internetskim popisima imena ulica i dru-

gim vrelima. U radu se ističu neki od problema s kojima se susreću svi uključeni u imenovanje, preimenovanje, kodifikaciju, standardizaciju, registraciju i očuvanje imena gradskih referenata, primjerice: uklanjanje razlika u izgovoru, uključujući naglasne inačice/nedosljednosti, standardizacija naglasaka, razlikovanje toponima od naziva koji je dio imena itd. Problematiziraju se i sljedeće teme: upotreba kombinacija velikih i malih početnih slova, upotreba brojki, pravopis itd. Opažajući nedostatke tradicionalnih metoda predstavljanja urbonimā u priručnicima, autorica predlaže rješenja za te probleme s ciljem standardizacije imena.

Myszka, Agnieszka: Pamiątkowe nazwy ulic – rozważania terminologiczne [Commemorative Names of Streets – A Deliberation on Terminology = Komemorativna imena ulica – rasprava o terminologiji]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 113–128.

Autorica analizira evoluciju termina *komemorativna imena* u kontekstu lokalne onimije. Istražuje kako se mijenjao opseg toga termina i na koje se tipove imena odnosio. Usto razmatra kako su se sama komemorativna imena mijenjala tijekom vremena. Na temelju analize zaključuje da imena simboličke motivacije koja se odnose na kulturne kompetencije korisnikā ne čine homogenu skupinu, nego se razlikuju u genetskome i terminološkome smislu. Izdvaja četiri skupine: 1. komemorativna imena s pravim značenjem, 2. konvencionalna diskrecijska imena, 3. komemorativno-diskrecijska imena koja se odnose na lokalne heroje, mjesta i događaje, 4. imena koja proizlaze iz široko shvaćenoga „kulturnog sjećanja”, a odnose se na ideje, vrijednosti, književne i filmske likove, naslove, slavensku mitologiju i poljske legende, književne trendove, umjetničke stilove itd. Ističu se zajedničke funkcije svih četiriju skupina: deiktička i kulturna.

Romanova, Eugenia E.; Spiridonov, Dmitry V.: Syntactic Features of Proper Names: the Generativist Approach(es) to Properhood [Sintaktičke značajke imena: generativistički pristup(i)]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 7–35.

Rad sadržava pregled slabo poznatih generativističkih pristupa sintaktičkoj analizi imena. Davši opći pregled osnovnih teorijskih ideja generativne gramatike koje se odnose na sintaktičku prirodu riječi i izraza te na glavna pitanja transformacijske semantičke sintakse, autori predstavljaju temeljne teorije vezane uz imena u kontekstu generativističke paradigme (teorije Giuseppea Longobardija, Hagit Borer, Ore Matushansky i Alexandre Cornilescu). Na temelju pregleda zaključuju da generativizam, premda ne nudi jedinstvenu sintaktičku teoriju imena, u nekim aspektima može biti primjenjiviji od konstruktivizma. Usto, autori pokazuju da će se generativistički okviri u budućnosti moći primjenjivati i za potpuniji opis nekih specifično proprijalnih sintaktičkih konstrukcija.

Rutkowski, Mariusz: Internet jako przedmiot opisów onomastycznych i medioonomastycznych [The Internet as an Issue for Onomastic and Medioonomastic Studies = Internet kao predmet onomastičkih i medioonomastičkih istraživanja]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 99–112.

Dosadašnja onomastička istraživanja imena na internetu temeljena su na tradicijskoj i klasičnoj onomastičkoj metodologiji, koja podrazumijeva klasifikaciju građe te analizu strukture, etimologije ili funkcije imena. Ovim radom autor uspoređuje tradicijski pristup s novim mogućnostima koje nudi medioonomastika, sve popularnija disciplina u kojoj se prepleću tradicijska onomastika i mediolingvistika. Rad je strukturiran uglavnom kao nacrt: donosi se medioonomastička analiza imena koja se pojavljuju u različitim tipovima tekstova na internetu, npr. *memeovima* ili profilima na Facebooku. Posebna se pozornost posvećuje poljskomu osobnom imenu *Janusz*, koje je u posljednje vrijeme zahvaljujući upotrebi na internetu poprimilo nove funkcije, konotacije i semantičke vrijednosti. Usto se razmatra ime *Chujowa Pani Domu*, koje se pojavljuje kao naslov profila na Facebooku, a riječ je o semantičkoj i pragmatičkoj rekonstrukciji naslova televizijske serije *Perfekcyjna Pani Domu*. Autor se osvrće na potrebu da se uz analizu tipa imenovanoga referenta analizira i medij u kojemu se pojavljuje.

Skowronek, Katarzyna; Czopek-Kopciuch, Barbara; Górný, Halszka; Magda-Czekaj, Małgorzata; Palinciuc-Dudek, Elena; Supranowicz, Elżbieta: „Najczęstsze nazwiska w Polsce – współczesność i historia. Słownik elektroniczny”. Stan badań nad projektem [“The Most Frequent Family Names in Poland – Past and Present. E-Dictionary”. Progress Report = „Najczęścia prezimena u Poljskoj – prošlost i sadašnjost. E-rječnik”. Izvještaj o napretku u realizaciji projekta]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 299–314.

Autori razmatraju temeljne postavke projekta *Najczęstsze nazwiska w Polsce – współczesność i historia. Słownik elektroniczny*, koji se provodi od 2014. godine u IJP PAN u Krakovu. Predstavljaju se osnovni ciljevi, funkcije, dosadašnja obrada te se uspoređuju s drugim rječnicima prezimena. Autori opisuju i neke aspekte rječnika vezane uz informacijske tehnologije i računala, ali i neke vezane uz onomastiku i leksikografiju. Posebna se pozornost posvećuje podatcima donesenima u specifičnim dijelovima svakoga rječničkog članka.

Šabić, Indira: *Antroponimija i toponimija bosanskoga srednjovjekovlja* [Anthroponymy and Toponymy in Medieval Bosnia]. Dobra knjiga, Sarajevo, 2017, 357 str.

Monografija prikazuje što se o povijesti te o različitim kulturnim, društvenim i vjerskim dodirima i utjecajima može iščitati iz imenske građe. Ona je crpljena iz uglavnom već publiciranih bosanskih administrativno-pravnih tekstova i tekstova sa stećaka nastalih od 11. do 16. stoljeća. U poglavlju *Razvoj antroponimijske formule* autorica interpretira razvoj od faze u kojoj je osobno ime jedini član formule do faze u kojoj je zakonom propisana imensko-prezimenska formula. Detaljno analizira strukturu osobnih imena, a posebnu pozornost posvećuje složenim imenima, njihovu pokraćivanju i tvorbi izvedenica. Nakon poglavlja *Aloglotska i idioglotska imena*, najveći dio kojega je posvećen kršćanskim imenima, slijedi poglavlje *Slavenski onimijski sloj u srednjovjekovnoj Bosni*. Osobna imena slavenskoga podrijetla, koja dominiraju u proučenome vremenu i arealu, grupiraju se u: zaštitna, blagoslovna ili teoforna, ružna ili opasna, imena motivirana životinjskim

svijetom, imena motivirana biljnim svijetom, imena motivirana anatomijom ljudskoga tijela itd. Ističe se dominacija muških osobnih imena u proučenome korpusu, stoga se u zasebnome poglavlju analiziraju malobrojna prikupljena ženska osobna imena. U idućemu poglavlju autorica piše o antroponimijskome sustavu nakon pada Bosne pod osmansku vlast. Ističe se da su islamizacija i orijentalna kultura donijeli najviše osobnih imena arapskoga podrijetla, nešto manje perzijskih, a najmanje je imena iz turskoga jezika. Analiziraju se i prilagodbe takvih imena. U posebnome se poglavlju govori o fonološkome razvoju osobnih imena. Slijedi analiza srednjovjekovnih bosanskih prezimena, koja se klasificiraju prema tvorbenome i motivacijskome kriteriju. Dio je monografije posvećen srednjovjekovnoj bosanskoj toponimiji – donosi se osvrt na horonim *Bosna*, a zatim se ekscerpirana toponimijska građa klasificira (posebice prema motivacijskome kriteriju) te komentira, pri čemu se iščitavaju važnije značajke svake od izdvojenih toponimijskih skupina. Zasebno je potpoglavlje usredotočeno na makrotoponimiju. Među priložima na kraju knjige nalazi se i *Rječnik atestiranih ličnih imena srednjovjekovne Bosne*.

Vidović, Domagoj: *Osobna imena, prezimena i imena naselja u Popisu sela i zemlje sandžaka Krka, Klis i Hercegovina oslobođenih od Mletačke Republike 1701. godine* [First Names, Family Names and Oikonyms in *Popis sela i zemlje sandžaka Krka, Klis i Hercegovina oslobođenih od Mletačke Republike 1701. godine*]. U: *Stolačko kulturno proljeće* 16, Raguž, Ž. (ur.), Matica hrvatska Stolac, Stolac, 2018, 205–209.

Monografiju *Popis sela i zemlje sandžaka Krka, Klis i Hercegovina oslobođenih od Mletačke Republike 1701. godine*, koju je priredila F. Hafizović, autor proučava iz onomastičke perspektive, pritom se usredotočujući na dio koji se odnosi na stolačko područje. Središnji dio rada strukturiran je u tri poglavlja, naslovljena *Muška imena*, *Prezimana* i *Imena naselja (ojkonimi)*. Autor se posebno osvrće na promjene u osobnoimenskome fondu, koje se zrcale u dominaciji kršćanskih imena te nestanku stranih imena osim novih, muslimanskih. Analizirajući prezimenski fond i toponime, autor utvrđuje kontinuiranost naseljenosti Hrvata katolika na stolačkome području, ilustrirajući to posebno na prezimenu *Ratković*. Analiza prezimena i ojkonima podrazumijeva i izvode od kojih su riječi/osnova nastali.

Włoskowitz, Wojciech: *O pojęciach, systemach pojęciowych i terminologii onomastycznej* [On Concepts, Conceptual Systems and Terminology of Onomastics = O onomastičkim konceptima, koncepcijskim sustavima i terminologiji]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 73–98.

Posvećujući pozornost važnosti konceptualnih sustava i onomasiološkomu pristupu, autor terminologiju predstavlja kao disciplinu usmjerenu ponajprije na istraživanje koncepta. U nastavku se razmatraju osnovni koncepti terminologije te se objašnjavaju veze između konceptualnoga i terminološkoga sustava. U završnome dijelu rada donose se neki prijedlozi u vezi sa standardizacijom onomastičke terminologije: 1) termini koji se odnose na koncepte koji pripadaju različitim konceptualnim nizovima ne smiju se izmjenjivati, 2) termini s različitim korijenima (-onim, -onimija, -onomastika) moraju biti rezervirani za koncept tipa imena, koncept cje-

lokupnosti imena istoga tipa referenata i koncept specifične onomastičke discipline, 3) novi termini u znanstvenim radovima moraju biti jasno definirani, 4) onomastičari koji se žele baviti standardizacijom onomastičke terminologije trebali bi svoj posao početi (re)konstrukcijom konceptualnih sustava i tek tada dodjeljivati nazive konceptima, 5) potpuno jedinstven konceptualni i terminološki sustav ne može se postići zbog teorijskoga pluralizma u onomastici, 6) prvi je cilj konceptualne i terminološke standardizacije u onomastici definirati njezin opseg: treba li standardizacija pokrivati koncepte filološke ili opće onomastike te treba li pokrivati samo empirijske (deskriptivne) koncepte ili i apstraktne teorijske koncepte.

ANTROPONIMIJA

ANTHROPONYMY

Batorović, Mato: Nadimci – prišvarci iločkih obitelji [Nicknames of Families in Ilok]. U: *Šokačka rič 10. Slavonski dijalektolozi. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2013, 303–317.

U uvodu rada pobrojena su i iz motivacijske perspektive analizirana imena *krajeva*, odnosno dijelova naselja koja administrativno pripadaju Iloku. Objasnivši da su nadimci nastajali u drugoj polovici 19. stoljeća, kad su se počele raspadati obiteljske zadruge, autor se osvrće na vrela koja sadržavaju nadimke. U središnjemu dijelu rada svakomu od proučenih vrela posvećuje jedno poglavlje. Najprije iz poglavlja Prišvarci iločkih prezimena *Rječnika iločkog govora* Julija Benešića, nastala početkom 20. stoljeća, izdvaja abecedni popis prezimena i odgovarajućih nadimaka (osobnih i obiteljskih). U sljedećemu poglavlju autor se osvrće na nadimke ekscerpirane iz rada *Nadimci (Prišvarci) Iloka* (1987. – 1988.) Eugena Matkovića. Preuzeta je klasifikacija prema motivacijskome kriteriju primijenjena u tome radu. Uz nadimak i prezime obitelji autor donosi i stara imena ulica (dijelova naselja) u kojima pojedina obitelj obitava. U trećemu poglavlju izdvojeni su nadimci spomenuti u knjizi *Zavičajnica grada Iloka*, a u četvrtome neki nadimci koji u proučenim vrelima nisu spomenuti, a rabe se i u suvremeno doba.

Bauko, Ján: Investigation of nicknames in a bilingual environment [Istraživanje nadimaka u dvojezičnome okružju]. *Poznańskie Studia Polonistyczne*, 19/1, Poznań, 2012, 105–118.

Autor istražuje upotrebu nadimaka među Mađarima u Slovačkoj (u naseljima okruga Komárno u kojima je udio mađarskoga stanovništva veći od 70 %). Istražujući povijesnu građu, autor je posegnuo za pisanim vrelima (arhivskim dokumentima, monografijama o naseljima, rukopisima i sl.). Suvremene nadimke (njih 1300) prikupio je intervjuiranjem ispitanika triju različitih generacija te anketiranjem učenika osnovnih škola. Središnji dio rada obuhvaća rezultate analize. Komentiraju se udjeli različitih skupina u motivacijskoj analizi, provedenoj prema metodologiji Gergelya i Ördöga. Također se donose osvrti na odnose prema nadimci-

ma i čimbenike koji na njih utječu, na uklapanje nadimaka u dijalektni sustav proučavanih mjesnih govora te na nasljednost nadimaka (osvrta su slabo potkrepljeni primjerima). Više primjera donosi se pri opisivanju nadijevanja ženskih nadimaka osobama muškoga spola i obrnuto te pri analizi formula *osobno ime + nadimak*. Proučeni su i diferencirani strukturni/tvorbeni tipovi nadimaka, pri čemu se u obzir uzimaju i morfološke značajke. Posebna je pozornost posvećena razlikama između nadimaka koje nadijevaju odrasli i nadimaka koje nadijevaju školarci. Naposljetku se uočava utjecaj dvojezičnoga okružja na oblikovanje i upotrebu nadimaka.

Боброва, Мария Владимировна: Соматизмы в современных прозвищах Пермского края [Somatisms in Modern Nicknames of the Perm Region = Somatismi u suvremenim nadimcima u području koje gravitira gradu Permu]. *Вопросы ономастики*, 15/2, Екатеринбург, 2018, 162–179.

Istraženo je više od 360 osobnih nadimaka motiviranih nazivima za dijelove tijela koje rabe stanovnici ruskoga grada Perma i okolice. Na temelju toga istraživanja autorica je napravila registar rekonstruiranih somatizama i utvrdila koji su među njima najčešći, opisala je značajke i funkcije dijelova tijela koji su pri imenovanju najvažniji te je definirala „naivnu anatomiju” kao značajku nadimaka. Autorica pokazuje da pojedinačni organi i njihovi sustavi mogu biti predstavljeni na detaljne/pretjerane/lakunarne načine; navedeni nadimci često su motivirani nazivima istaknutih vanjskih sastavnica prednjega gornjeg dijela tijela (lice, usta) ili trbuha (uglavnom kad je riječ o nadimcima za trudne žene). Opisuje se kako nadimci odražavaju razlikovne značajke navedenih dijelova tijela. Ističe se da su funkcionalne značajke dijelova tijela u medicinskome smislu nevažne za „naivnu anatomiju” jer se svakodnevni govor fokusira na vlastite funkcionalne i pragmatične aspekte. Autorica ilustrira kako se ljudsko tijelo poima kao prostorni objekt s vlastitim „pejsažom” i „topografijom”, somatizmi kao pejsaži anatomskoga prostora, a osobni nadimci motivirani somatizmima kao pejsaži socijalnoga prostora. Zaključuje se da suvremeni nadimci motivirani somatizmima odražavaju veze između naziva za dijelove tijela i tradicionalnoga pogleda na svijet te da upućuju na razlike između „naivnih” i znanstvenih načela opisa ljudske anatomije.

Бокovac, Timea: Antroponimi u Semartinu [Anthroponyms in Semartin]. U: *Šokačka rič 8. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2011, 59–72.

U uvodnim poglavljima rada tumači se ime naselja te se donosi detaljni osvrt na popularnost svetoga Martina, njegova zaštitnika. Slijedi dijakronijski opis demografske strukture i udjela pripadnika pojedinih nacionalnosti u naselju. Središnji dio rada sadržava kratak pregled povijesti istraživanja mađarske antroponimije, s posebnim osvrtom na Mandićev opus, te analizu semartinske antroponimije. Pobrajena su prezimena i obiteljski nadimci. Obiteljski nadimci klasificiraju se prema motivacijskome kriteriju, a u analizi onih koji su motivirani hipokorističnim osobnim imenima izdvojeni su najčešći sufiksi. Autorica se osvrće i na bilježenje prezi-

mena, posebice na pogreške u njihovoj prilagodbi drugomu jezičnom sustavu, analizira čestoću osobnih imena te se kratko osvrće na toponime.

Bošnjak Botica, Tomislava; Botica, Ivan: Pogled u najstariju otočku antroponimiju [The Oldest Anthroponymy of Otok]. U: *Tragovi tradicije, znakovi kulture: Zbornik u čast Stipi Botici*, Rudan, E.; Nikolić, D.; Tomašić, J. (ur.), Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Matiča hrvatska, Zagreb, 2018, 581–613.

U članku se donose rezultati proučavanja najstarijih otočkih osobnih imena i prezimena posvjedočenih u kasnosrednjovjekovnim vrelima, turskim defterima iz 16., 17. i 18. stoljeća, mletačkim vrelima iz 17. i 18. stoljeća te u najstarijoj matičnoj knjizi krštenih Župe Otok iz 18. stoljeća. Ustanovljuje se kako se zastupljenost pojedinih imena na otočkome području mijenjala te se utvrđuju vanjski utjecaji na njihov odabir i oblik. Popisana su sva prezimena (uključujući inačice) koja su zapisana u prvoj matičnoj knjizi (oko 150 likova), pri čemu se komentira koja su prezimena održana do suvremenosti, koja su se promijenila, a koja su s vremenom nestala. Iz antroponimijske građe iščitavaju se i činjenice onodobne lokalne povijesti. Opisuje se odnos narodnih i kršćanskih imena, a ističu se i dvije specifične pojave u prezimenskome sustavu: velik broj prezimena nastalih skraćivanjem, odnosno desufiksacijom, te velik broj dvostrukih prezimena nadimačkoga postanja. Autori se osvrću na primjenu kalendarskoga načela pri izboru osobnoga imena.

Brala-Mudrovčić, Jasminka: Osobna imena Župe Otočac s naglaskom na osobna imena kršćanske provenijencije od početka 20. stoljeća do suvremenosti [First Names of the Parish of Otočac with Special Emphasis on the First Names of Christian Provenance since the Early 20th Century until the Present]. *Croatica Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 41/79, Zagreb, 2017, 61–81.

Uvodni dio rada sadržava osvrt na zemljopisno-povijesni kontekst istraživanoga područja te pregled temeljnih dijalektnih značajki lokalnoga govora. Središnji dio rada posvećen je osobnim imenima u Župi Otočac (grad Otočac i okolna naselja). Građa, koja obuhvaća razdoblje od 1909. do 2015., ekscerpirana je iz *Matične knjige krštenih* Župe Otočac. Zasebno se za ženska i muška imena analizira njihova čestoća, raznolikost, podrijetlo, struktura, tvorba, pravopisne posebnosti i povijesna uvjetovanost, pri čemu se posebna pozornost posvećuje osobnim imenima kršćanskoga podrijetla. Proučavaju se i uspoređuju tri vremenska odsjeka: od početka stoljeća do Drugoga svjetskog rata, od Drugoga svjetskog rata do Domovinskoga rata i od Domovinskoga rata do suvremenosti. Na temelju navedenoga donose se razlike o razvoju osobnoimenskoga fonda na proučavanome području. Iza zaključka slijede popisi osobnih imena s brojem nositelja i podatkom o čestoći njihova pojavljivanja u izabranim godinama.

Brgles, Branimir: Croatian medieval and early modern anthroponymy. Evidence of migrations and cultural and linguistic influences [Hrvatska srednjovjekovna i ranonovovjekovna antroponimija: dokazi migracija te kulturnih i jezičnih utjecaja]. *Onoma*, 49, Leuven, 2014, 53–76.

U uvodu rada opisuje se povijest i razvoj hrvatske onomastike, pri čemu autor ističe važnost institucija u kojima se onimija proučava, istraživača, istraživačkih projekata i specijaliziranih publikacija, kao i potrebu za što skorijim onomastičkim istraživanjima, posebice na onim područjima koja nisu obuhvaćena dosadašnjim istraživanjima. Autor se osvrće na dostupna povijesna vrela te na projekte temeljene na interdisciplinarnim historiografskim i onomastičkim istraživanjima u Hrvatskoj, kao i na mogućnosti daljnjega razvoja takvih interdisciplinarnih suradnji. U poglavlju naslovljenu *Uvod u antroponimske potvrde u najstarijim hrvatskim pisanim povijesnim vrelima* prikazuje se razvoj osobnoimenskoga sustava od najstarijega razdoblja do Tridentskoga sabora. Slijedi poglavlje posvećeno kasnosrednjovjekovnoj i ranonovovjekovnoj hrvatskoj antroponimiji ekscerpiranoj iz serijskih vrela. U analizi autor najprije donosi opći osvrt na građu (npr. na inojezične utjecaje i slojeve), a zatim posebnu pozornost posvećuje građi vezanoj uz SZ Hrvatsku (25 000 imena i prezimena). Analiza prezimena oslanja se na klasifikaciju prema motivacijskome kriteriju: tumače se prezimena etničkoga i etnonimskoga podrijetla te ona motivirana nazivima zanimanja, nazivima u vezi s društvenim statusom i nadimcima.

Brgles, Branimir: O povijesnoj antroponimiji donjosutlanskih ikavaca [On Historical Anthroponymy of Kajkavian Ikavian Speakers]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/3, Zagreb, 2018, 16–19.

Zaključke dijalektologā da su govornici današnjega donjosutlanskog dijalekta kajkavskoga narječja zapravo izvorno čakavci doseljeni u 16. stoljeću s područja oko rijeke Une te naknadno pokajkavljeni zbog utjecaja okolnih kajkavskih govora, autor potkrepljuje analizom antroponimije. Osvrće se na prezimena etnonimskoga i etničkoga postanja (npr. *Horvat* i izvedenice, *Vlah* i izvedenice, *Bezjak*, *Bošnjak*, *Bišćan*, *Novosel*, *Prišlec* itd.), na prezimena motivirana imenima utvrda i vlastelinštava te na nekoliko tzv. endemskih prezimena, potvrđenih samo u naseljima Brdovečkoga prigorja.

Brgles, Branimir: O vrelima [About the Sources]. U: *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena*, Čilaš Šimpraga, A. (ur.), Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2018, 13–19.

Pri izradi *Rječnika suvremenih hrvatskih osobnih imena* iz dostupnim su objavljenih zbirci vrela te iz nekih neobjavljenih vrela ekscerpirane najstarije povijesne potvrde. U ovome poglavlju autor opisuje metodologiju toga istraživanja te ističe relevantnost povijesnih potvrda pri interpretaciji značajki imena (npr. etimologije, motivacije nadijevanja i sl.). U nastavku se opisuje razvoj imenskoga sustava (imenskih formula). Poglavljem naslovljenim *Prikaz vrela i povijesnih potvrda* autor opisuje razvoj vrela od najstarijih prema recentnijima izdvajajući pritom njihove osnovne značajke te ističe kakvi se podatci iz kojega tipa vrela mogu iščitati. Ističe i pojedine probleme u interpretaciji (npr. činjenicu da su mnogi imenski likovi prvi put zabilježeni tek u 19. stoljeću zbog leksikografske tradicije, zapisa na latinskome jeziku, probleme mogućnosti različitih tumačenja imena bilježenih skraćenicama, ligaturama i sl.). Donosi se i osvrt na segment rječničkoga član-

ka koji sadržava podatke o rasprostranjenosti pojedinoga osobnog imena (primjere, podatci o čistoći i podatci o rasprostranjenosti po regijama dostupni su od početka 20. stoljeća).

Brgles, Branimir: Old Croatian personal names ending in **mir* in historical context [Stara hrvatska osobna imena s dočekom **mir* u povijesnome kontekstu]. U: *The oldest linguistic attestations and texts in the Slavic languages*, Kapetanović, A. (ur.), Holzhausen, Wien, 2018, 113–133.

Autor analizira 300-tinjak osobnih imena s formantom *mir*, koja su posvjedočena u hrvatskoj antroponimiji od 7. do 13. stoljeća. Najprije proučava povijesni kontekst u kojemu su ta imena nastala, a zatim se osvrće na različite etimologije riječi *mir*. Sve povijesne potvrde osobnih imena s formantom *mir* tablično su i abecedno prikazane, a navedeni su i podatci o vremenu potvrde. Autor uočava da su tijekom ranoga srednjeg vijeka (do 10. stoljeća) imena s formantom *mir* postajala sve brojnija, da vrhunac popularnosti doživljavaju u 11. stoljeću, a zatim se brojčano smanjuju. Izrazit pad broja potvrda primjećuje se poslije 13. stoljeća. Autor također ističe koja su osobna imena prema tvrdama najstarija te se na njih detaljnije osvrće. Preispitana je, a najvećim dijelom i potvrđena tvrdnja da su osobna imena s formantom *mir* najčešće povezana s hrvatskim vladarima i društvenom elitom. U nastavku se konstatira smanjena upotreba narodnih imena (uključujući i ona s formantom *mir*), u ranome novom vijeku te njihovo oživljavanje u 19. i 20. stoljeću. Od 56 imena s formantom *mir* danas ih se upotrebljava samo 26.

Čilaš Šimpraga, Ankica: Mali rječnik osobnih imena: od Marije do Marine, od Ivana do Nikole. Dvadeset najčešćih osobnih imena u Hrvatskoj [A Small Dictionary of First Names: from Marija to Marina, from Ivan to Nikola. The Twenty Most Common First Names in Croatia]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/2, Zagreb, 2018, 17–20.

Autorica donosi popis najpopularnijih imena u Hrvatskoj prema popisu stanovništva iz 2011. godine, kad je 20 najčešćih imena nosilo gotovo milijun stanovnika. Prvo u obliku rječničkoga članka predstavlja deset najčešćih ženskih imena (od najbrojnijega do desetoga po brojnosti), a zatim deset najčešćih muških imena. Svaki članak sadržava podatak o broju nositelja, etimologiju, sociolingvističke podatke i podatak o imendanu.

Čilaš Šimpraga, Ankica: Predslavenska i slavenska imenska baština [Pre-Slavic and Slavic Heritage Reflected in First Names]. U: *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena*, Čilaš Šimpraga, A. (ur.), Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2018, 35–45.

Autorica opisuje izbor imena u najstarijim vremenima ističući da su pritom veliku važnost imala značenja riječi kojim su imena motivirana. Pri opisu razvoja hrvatskoga osobnoimenskog sustava autorica se najprije osvrće na imena neslavenskoga stanovništva prije i tijekom doseljenja Slavena na područje današnje Hrvatske. Prati i promjene repertoara osobnih imena, koje se temelje na uvođenju svetačkih imena u sustav, a iščitava i kulturne i jezične utjecaje iz imena koja su pri posuđi-

vanju prošla kroz inojezični filter. Detaljno analizira najčešće nadijevana muška i ženska osobna imena u 20. stoljeću te se osvrće na popularnost određenih imena u određenim razdobljima, kao i na odnos popularnosti svetačkih i narodnih imena. Deset najčešćih muških i ženskih osobnih imena prema popisu stanovništva iz 2011. prikazuje se tablično. Suvremeni osobnoimenski fond autorica proučava i iz perspektive starosti njegovih sastavnica – na temelju podataka o povijesnim potvrđama imena su grupirana prema stoljeću u kojemu su prvi put posvjedočena. Rad završava osvrtom na načela nadijevanja osobnih imena, na dosadašnja istraživanja motiva izbora imena te na vezana imena i imena blizanaca.

Čilaš Šimpraga, Ankica: U desetom selu živi Antuntun [In the Tenth Village Lives Antuntun]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4/3, Zagreb, 2017, 22–24.

U radu se tematiziraju osobna imena iz imenskoga gnijezda imena *Antun*. U uvodnome dijelu objašnjava se etimologija te se donose istovrijednice iz drugih jezika. Slijedi opis suvremenoga stanja: u tome je imenskom gnijezdu potvrđeno 35 službenih muških te 30 službenih ženskih osobnih imena. Autorica navodi podatak o broju nositelja za svako pojedino ime te komentira koja su među njima najčešća. Ističe se koji su imenski likovi tipični za pojedine dijelove Hrvatske te kako se ime *Antun* širilo u Hrvata tijekom povijesti. Na kraju je članka tablica s imenskim likovima, brojem nositelja te podatcima o prvoj potvrdi i području na kojemu je najrasprostranjenije.

Čilaš Šimpraga, Ankica; Ivšić Majić, Dubravka; Vidović, Domagoj: *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena* [Dictionary of Modern Croatian First Names]. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2018, 333 str.

Uvodni dio monografije sadržava četiri studije, prikazane u ovome izdanju *Tekuće onomastičke bibliografije: O vrelima* Branimira Brglesa, *Jezično podrijetlo suvremenih hrvatskih osobnih imena* Dubravke Ivšić Majić, *Predslavenska i slavenska imenska baština* Ankice Čilaš Šimpraga te *Zaboravljena i rijetka imena* Domagoja Vidovića.

U rječniku su iz popisa službenih osobnih imena (prema Popisu stanovništva 2011. godine) DZS-a obrađena imena sa sto i više nositelja te ona imena s manje od sto nositelja koja su kulturološki važna i koja su nužna za definiranje imena s više od sto nositelja. Kao homonimi obrađena su imena koja mogu biti i muška i ženska te imena za koja postoje različite definicije. Rječnički članak sadržava sljedeće podatke: 1) osobno ime u kanonskome liku (nenaglašeno), 2) genitivni i dativni oblik (ili napomenu da je ime nesklonjivo), 3) definiciju imena koja se sastoji od gramatičkoga i opisnoga dijela, 4) etimologiju, 5) podatke o broju nositelja i kvalifikaciju čestote, 6) sociolingvističke podatke o imenu (npr. o čestoti u pojedinim županijama ili prva potvrda prema podatcima iz povijesnih vrela), 7) imenske istovrijednice u stranim jezicima (14 jezika) te 8) imendane prema katoličkome kalendaru. Iza rječnika slijedi abecedni popis hrvatskih osobnih imena s brojem nositelja prema Popisu stanovništva RH 2011. godine (donosi se popis 5563 imena s više od 10 nositelja, a zbog zaštite osobnih podataka imena s manje od 10 nositelja ne prikazuju se).

Čilaš Šimpraga, Ankica; Ivšić Majić, Dubravka; Vidović, Domagoj: *Rječnik 500 najčešćih suvremenih hrvatskih osobnih imena* [Dictionary of 500 Most Common Modern Croatian First Names]. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Hanza Media, Zagreb, 2018, 97 str.

Riječ je o posebnome izdanju priloženu *Jutarnjemu listu*. Rječnikom je obuhvaćeno 500 najčešćih suvremenih hrvatskih osobnih imena prema Popisu stanovništva 2011. godine DZS-a. Metodologija obrade ista je kao u *Rječniku suvremenih hrvatskih osobnih imena* istih autora. Iza rječnika donesen je i abecedni popis hrvatskih osobnih imena s brojem nositelja prema Popisu stanovništva RH 2011. godine.

Чорноус, Оксана: Класифікація українських прізвищ, утворених від назв на позначення осіб за ознаками зовнішності [A Classification of Ukrainian Family Names Derived from the Roots that Refer to Appearance = Klasifikacija ukrajinskih prezimena nastalih od osnova koje upućuju na izgled osobe]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 203–224.

Autorica se bavi suvremenim ukrajinskim prezimenima koja semantički odražavaju izgled osobe. Građa je prikupljena iz popisa upisanih u visokoškolske ustanove dostupna na stranici abit-poisk.org.ua. U uvodnome dijelu rada autorica se osvrće na različite pristupe sistematizaciji/klasifikaciji takvih prezimena primijenjene u onomastičkim istraživanjima, a iz njih iščitava neslaganja u određivanju opsega određenih skupina. Autoričin pristup klasifikaciji utemeljen je na postignućima habitologije, znanstvene discipline u kojoj se u obzir uzima izgled osobe radi njezine identifikacije. Prezimena su tako razvrstana prema kriteriju značenja osnove u ove skupine: 1) prezimena nastala od osnova koje općenito upućuju na fizičke značajke, 2) prezimena nastala od osnova koje upućuju na anatomske značajke (mogu specificirati konstituciju ili održavati izgled organa) i 3) prezimena nastala od osnova koje upućuju na funkcijske značajke (značajke koje su uočene u pokretu). U sklopu svake skupine donosi se i detaljnija potpodjela.

Ćurak, Silvija; Jurčević, Martina: Izvedena muška i ženska imena u govoru santovačkih Hrvata [Derived Male and Female Names in the Local Speech of Croats of Santovo]. *Šokačka rič 15. Zbornik radova Znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt i ostali hrvatski dijalekti*, 2017., Bilić, A. (prir.), Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2018, 105–116.

U uvodu autorice pišu o prostiranju slavonskoga dijalekta u Mađarskoj te se osvrću na *Rječnik govora santovačkih Hrvata*, njegovu strukturu i metodologiju leksikografske obrade. Središnji dio rada posvećen je izvedenim muškim i ženskim osobnim imenima u govoru santovačkih Hrvata. Na osvrt na analizu tvorbe osobnih imena u Klaićevu opisu bizovačke antroponimije te u sičanskoj antroponimiji (opis Berbić Kolar i Kolenić) nadovezuje se analiza građe ekscerpirane iz spomenutoga *Rječnika*. Daje se pregled najplodnijih sufikasa u tvorbi muških i ženskih osobnih imena, a rezultati se uspoređuju s onima za druge slavonske sustave. Autorice zaključuju da i muška i ženska osobna imena istraživanoga područja imaju obilježja i posavskoga i podravskoga poddijalekta slavonskoga dijalekta štokavskoga narječja.

Gerić, Božidar: *Novigradska prezimena i Novigraci koji su doprinijeli razvoju Novigrada Podravskeg* [Family Names in Novigrad and the Citizens who Contributed (Most) to the Development of Novigrad Podravski]. Općina Novigrad Podravski, Novigrad Podravski, 2018, 192 str.

Premda knjiga ne donosi nikakvu onomastičku obradu, onomastičarima može biti korisna kao vrelo građe. Obradena su prezimena autohtonih Novigradaca, prezimena čiji su nositelji živjeli ili radili u Novigradu, ali potječu iz drugih naselja te prezimena doseljenika nakon Domovinskoga rata. U poglavlju naslovljenu *Novigradska prezimena i Novigraci koji su doprinijeli razvoju Novigrada Podravskeg* donosi se 495 prezimena potvrđenih u naselju tijekom 20. i početkom 21. stoljeća. Poredana su po abecednome redosljedju, navode se podatci o potvrđenosti u izvorima, o naseljima u kojima su česta, a pritom se ističe i broj nositelja u Novigradu Podravske. Također se ističu neke važne ili poznate osobe koje su nositelji određenoga prezimena. Iz onomastičke su perspektive najrelevantniji obiteljski nadimci koji se navode uz neka prezimena, premda nisu zabilježeni dijalektološkom transkripcijom. U poglavlju naslovljenu *Hrvati iz Bosne i Hercegovine, stanovnici Novigrada Podravskeg od Domovinskoga rata* na isti su način obradena prezimena najnovijih doseljenika.

Heuser, Rita; Scheller, Andrea: „Das digitale Familiennamenwörterbuch Deutschlands“. Möglichkeiten und Perspektiven der digitalen Familiennamenlexicographie [“Online Dictionary of Family Names in Germany”. Possibilities and Perspectives of Family Names Digital Lexicography = Internetski rječnik prezimena u Njemačkoj. Mogućnosti i perspektive digitalne leksikografske obrade prezimena]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 281–298.

U članku se predstavljaju koncepcija, ciljevi i tehnička realizacija projekta *Digitales Familiennamenwörterbuch (DFD)*. Uvod rada sadržava općeniti osvrt na prezimena kao predmet jezikoslovnih istraživanja. U središnjemu dijelu rada najprije se opisuje okvir istraživanja te se navodi s kojih se šest vrela suradnici na projektu ponajprije služe. Na reprezentativnim primjerima autorice ilustriraju kako se u projektu provode vrednovanje, specifikacije i revizije dosad predloženih etimologija te kako se predlažu nove. U obzir su uzeta i prezimena stranoga – engleskoga, francuskoga, talijanskoga, slavenskoga, baltičkoga ili turskoga – podrijetla. Primjerice, analiziraju se i prezimena *Novak/Nowak/Noak/Noack*. Obrade sadržavaju i kartografski prikaz rasprostranjenosti određenoga prezimena, što je doprinos i dijalektologiji i povijesti jezika i lingvističkoj geografiji. U zaključnome dijelu rada razmatraju se mogućnosti buduće suradnje s jezikoslovcima koji proučavaju prezimena drugih zemalja, s posebnim osvrtom na Poljsku, odnosno skicira se dugoročni cilj – stvaranje mreže rječnika prezimena europskih država.

Ivšić, Dubravka: On the declension of Croatian first names in Mediaeval Latin texts [O sklonidbi hrvatskih osobnih imena u srednjovjekovnim tekstovima na latinskome jeziku]. U: *The oldest linguistic attestations and texts in the Slavic languages*, Kapetanović, A. (ur.), Holzhausen, Wien, 2018, 93–112.

U sklopu projekta DOCINEC, koji je financirao HRZZ, prikupljene su najstarije jezične potvrde hrvatskoga jezika. Korpus čine srednjovjekovni tekstovi nastali od 9. do 13. stoljeća, a većina ih je na latinskome jeziku. Većinu (~ 80 %) najstarijih potvrda hrvatskoga jezika čine imena, a u uvodu se statistički analizira koji tip imena obuhvaća koji udio. U ukupnome korpusu autorica posebnu pozornost usmjerava na osobna imena (~ 1500 primjera), proučavajući pritom morfološku prilagodbu hrvatskih imena latinskomu jeziku. U središnjemu dijelu rada najprije se opisuje metodologija prepoznavanja i klasificiranja hrvatskih imena u latinskim tekstovima, a donosi se i osvrt na neke slovopisne/fonološke posebnosti. Najprije se analiziraju ženska imena, koja su malobrojnija (< 10 % ukupnoga korpusa). Podijeljena su u podskupine: ženska imena s dočekom -a, ženska imena koja ne završavaju na -a. Poglavlje s analizom muških imena također je strukturirano u podskupine: muška imena s dočekom -a, indeklinabilna muška imena na -a, muška imena koja završavaju konsonantom, imenski oblici koji završavaju na -e, muška imena koja završavaju na -o i -e. U sklopu svake skupine navode se u vrelima posvjedočeni primjeri, i to za svaki padež te prema stoljećima, a po potrebi se dodatno interpretiraju i komentiraju. U zaključku se autorica osvrće na pravilnosti u distribuciji sklonidbenih tipova.

Ivšić Majić, Dubravka: Jezično podrijetlo suvremenih hrvatskih osobnih imena [Linguistic Origin of Modern Croatian First Names]. U: *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena*, Čilaš Šimpraga, A. (ur.), Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2018, 20–34.

Prema jezičnome podrijetlu imena se teorijski mogu podijeliti na naslijeđena, posuđena i tvorena, no pri interpretaciji je važno u obzir uzeti i da su imena sociolingvistički znakovi. Autorica donosi pregled suvremenih hrvatskih osobnih imena obrađenih u rječniku i u skladu s definicijama navedenima u rječniku. U sklopu poglavlja posvećena imenima narodnoga podrijetla autorica zasebno obrađuje neizvedena imena, složena imena te izvedena i pokraćena imena. Izvedena imena pritom su – zasebno muška i zasebno ženska – prikazana tablično, pri čemu se ističu sufiksi te postanje osnove (odvojena su ona nastala od imenskih osnova od onih nastalih od apelativnih osnova). Pokraćena imena također su razvrstana ovisno o tome jesu li muška ili ženska te jesu li od slavenskih ili stranih osnova. Zasebno su obrađena ženska imena nastala prema muškim imenima. Poglavlje posvećeno imenima stranoga podrijetla također je precizno secirano: zasebno se donose i komentiraju imena biblijskoga, biblijsko-svetačkoga, svetačkoga podrijetla, muslimanska imena, imena grčkoga podrijetla, imena iz latinskoga i romanskih jezika, imena iz germanskih te slavenskih jezika, kao i imena iz mađarskoga jezika. U svakoj skupini uz abecedni popis donesen je i komentar.

Kapetanović, Amir: The oldest Croatian names and emotions [Najstarija hrvatska imena i emocije]. U: *The oldest linguistic attestations and texts in the Slavic languages*, Kapetanović, A. (ur.), Holzhausen, Wien, 2018, 134–142.

Uvod rada, nastaloga u okviru projekta DOCINEC (koji je financirao HRZZ), autor oblikuje kao pregled dosadašnjih istraživanja emocija u hrvatskoj filologiji te

ističe da u vrelima nastalima od 9. do kraja 11. stoljeća, koja su uglavnom u cijelosti na latinskome jeziku, nema apelativa koji se odnose na emocije. Budući da većina najstarijih potvrda hrvatskoga jezika nisu apelativi, nego imena, autor fokus usmjerava upravo na imena. Utvrđuje da su najstarija hrvatska imena nastala od apelativa koji nisu posvjedočeni u najstarijim pisanim vrelima, stoga imaju važnu ulogu u njihovoj rekonstrukciji. U središnjemu dijelu rada analizira stara hrvatska imena povezana s emocijama dijeleći ih pritom u skupine prema kriteriju emocije: 1) strah (*Zlurad, Grdan, Grdimil, Prodan, Bojan, Strahonja, Ljutostrah* itd.), 2) ljutnja (*Ljutostrah, Ljutac, Ljutovit* i sl.), 3) ljubav (imena s osnovama *ljub-, nĕg-, drag-, mil-* (*Dragoljub, Ljube, Ljubimir, Ljubislav, Ljuba, Ljubimira, Ljubislava, Bolinjega, Dobronjeg, Dragonjeg, Njegomir, Dragomir, Dragoslav, Milodrag, Mila, Milogoj, Dobromil, Grdomil, Nemil* itd.), 4) sreća (*Radovan, Radovana, Vesel(j)ko, Vesel(o)* te imena koja sadržavaju korijen *goj*: *Berigoj, Domagoj, Dobrogoj, Gojan, Gojče*), 5) tuga (*Tugomir, Tugoměr* te imena nastala od glagolskih osnova *tješiti* (*Božetjeh, Pribitjeh, Tjeha, Tješēn*) ili *toliti* (*Tolidrag, Tolimir*)). Svaka skupina uz objašnjenja (primjerice, o profilaktičkoj ulozi takvih imena) sadržava i citate iz vrela.

Квашите, Регина: Теория и практика передачи иностранных личных имен на литовский и латышский языки [Theory and Practice of Rendering Foreign First Names into Lithuanian and Latvian = Teorija i praksa prilagodbe stranih antroponima litavskom u i latvijskomu jeziku]. *Вопросы ономастики*, 15/1, Екатеринбург, 2018, 155–167.

Donose se teorijske postavke o prilagodbi stranih antroponima litavskom u i latvijskomu jeziku, pri čemu se posebna pozornost posvećuje njihovoj praktičnoj primjeni. Primijenjena je komparativna analiza strategija prilagodbe stranih antroponima. Prema autoričinu opisu, u litavskome je najčešća praksa upotreba izvornoga imena, a rjeđe se imena na pravopisnoj i izgovornoj razini prilagođavaju litavskom jeziku. S time u vezi, predstavlja se trenutačna rasprava o tome je li takvu praksu potrebno revidirati. U latvijskome je pak imena uobičajeno pisati latvijskim grafijskim sustavom, poštujući pritom izgovor ako je to moguće, a uvrštavanjem u sustav imena se prilagođuju na gramatičkoj razini općenito. Trenutačno se norme latvijskoga jezika ne preispituju te postoje znatna ograničenja za slobodniji pristup prilagodbi imena, a autorica se upravo toj temi posvećuje u jednome dijelu rada.

Литвина, Анна Феликсовна; Успенский, Федор Борисович: Почитание Богоматери и некоторые аспекты имянаречения в допетровской Руси [The Veneration of the Mother of God and Some Aspects of Naming Tradition in pre-Petrine Russia = Štovanje Majke Božje i neki aspekti tradicijskoga imenovanja u dopetrovskoj Rusiji]. *Вопросы ономастики*, 15/2, Екатеринбург, 2018, 87–107.

U radu se proučava obrazac imenovanja koji je nastao kao rezultat zabrane imenovanja po Djevici Mariji. Opisuje se stroga zabrana nadijevanja imena Majke Božje pri krštenju u Rusiji, poštovana od predmongolskoga razdoblja do danas. Ime *Marija* moglo se međutim nadijevati u čast bilo kojoj od svetica koje nose isto ime. Na

temelju istraživanja autori uočavaju da se u 16. i 17. stoljeću ime *Marija* moglo nadijevati na blagdane kad su se slavile ikone Majke Božje, čime se nije izravno kršila zabrana upotrebe imena. Opisuje se kako je kult povezan sa štovanjem ikona Majke Božje bio dio složenoga sustava važnih datuma koji su određivali izbor osobnoga imena za određenu osobu – i određujući njezin život od rođenja do smrti i predodređujući običaje sjećanja na njih poslije smrti. Autori također ističu da se takav obrazac imenovanja prema slavljenju ikona ipak nije proširio na Kristovo ime, no možda je igrao određenu ulogu u kultu svetoga Nikole, čije je ime u Rusiji u to vrijeme također pripadalo skupini *nomina sacra*.

Maričić Špaleta, Prosper: *Nadimci u gradu Hvaru (Förski nadimci)* [Nicknames in the Town of Hvar]. Vlastita naklada, Hvar, 2016, 56 str.

Navedena monografija pruža uvid u hvarsku antroponimiju. Poglavlje naslovljeno *Nadimak – izraz, značenje, postanak i korištenje* teorijski je, a među ostalim upućuje na tradiciju *štimonja* – pravila nadijevanja imena djeci prema imenima predaka kao odraz poštovanja, kao i na predmetanje atributa *Veli* i *Moli* imenima djece koja nose isto ime. Na temelju uzorka građe autor ilustrira najčešće motivacije nadimaka, a osvrće se i na jezično podrijetlo osnova od kojih su nadimci nastali, kao i na talijanizaciju imena i na zamjenska imena koja funkcioniraju kao nadimci. U poglavlju *Tisuću hvarskih nadimaka* autor je abecedno popisao građu, pri čemu obiteljske nadimke bilježi masnim slovima. U zasebnome su poglavlju abecedno popisani akcentuirani obiteljski nadimci u Hvaru. U sljedećemu poglavlju autor upućuje i na odnos prezimena prema obiteljskim nadimcima, navodeći koji se sve nadimci rabe za nositelje određenih prezimena, popisanih abecednim redoslijedom. Posebnu pozornost pridaje obiteljskim nadimcima koji se odnose na nositelje prezimena *Novak*. Koristeći se podacima iz matičnih knjiga, autor donosi popis nadimaka koji su postali prezimena, kao i prezimena i nadimaka te godine njihova pojavljivanja. U zasebnim poglavljima autor se bavi upotrebom istoga obiteljskoga nadimka za nositelje različitih prezimena, odnosno promjenama nadimaka. Donesena je i vlastita semantičko-motivacijska klasifikacija nadimaka, a posebno se ističe nadimak *Konte*. Na samome kraju, autor se osvrće i na osobna imena koja su se upotrebljavala na Hvaru, uključujući i sve njihove varijacije (izvedena i pokraćena imena). Knjizi su priložene i mnoge fotografije.

Новаков, Драгана: *Имена Поменика манастира Крушедола* [The Names of the *Pomenik manastira Krušedola* = *Imena Pomenika manastira Krušedola*]. Православни богословски факултет Универзитета у Београду – Институт за теолошка истраживања, Београд, 2017, 182 стр.

U monografiji se vrela *Pomenik manastira Krušedola* proučava ponajprije iz antroponomastičke perspektive. *Pomenik* je nastao u drugoj polovici 16. i prvoj polovici 17. stoljeća te se vezuje uz područje Vojvodine, odnosno sjevernoga dijela Srbije. U poglavlju naslovljenu *Uvodne napomene* autorica pomenike opisuje kao crkvene knjige, zbornike (parusije) s imenima živih i pokojnih članova Crkve koji su javno spominjani tijekom službi, a ističe i njihovu ulogu u bogoslužju Pravoslavne Crkve. Uvodni dio knjige sadržava i opis povijesti krušedolskoga manasti-

ra, a sljedeće je opširno poglavlje naslovljeno *Arheografski opis pomenika manastira Krušedola*. Opisan je jezičnopovijesni kontekst nastajanja *Pomenika*, a posebno odnos jezičnih varijanti. Autorica jezik *Pomenika* definira kao spomenik srpskoslavenskoga jezika iz poslijeresavskoga razdoblja, sa značajkama srpskoga narodnog jezika i ruskoslavenskoga. Osvrt na slovopis i pravopis te na osnovne vokalske i konsonantske značajke prethodi središnjemu, ujedno i najopširnijemu dijelu knjige, posvećenu imenskoj građi u *Pomeniku*. Zabilježeno je 4085 imenskih oblika (njihovih fonoloških i morfoloških varijanti, deminutiva, hipokoristika itd.), a među njima je 728 različitih. U sklopu potpoglavlja o antroponimima slavenskoga podrijetla autorica imena dijeli prema motivaciji (imena prema nazivima životinja i biljaka, imena prema nazivima prirodnih pojava, imena od opisnih pridjeva, imena s negacijom, teoforna imena i sl.), a u zasebni odjeljak izdvaja nadimke. Analizirajući strukturu antroponima slavenskoga podrijetla, autorica se posebno osvrće na složena imena, imena s prefiksima, imena s negacijom itd. Dio monografije posvećen je i antroponimima neslavenskoga podrijetla, posebice onima „kalendarskim”, koji su u navedenome vrelu mnogo brojniji od onih slavenskih. Usto su u zasebno potpoglavlje izdvojena imena nastala pod utjecajem jezika susjednih naroda, npr. ona romanskoga, mađarskoga i orijentalnoga podrijetla. Zanimljiva je i usporedba antroponima pripadnika društvenih staleža (npr. visokih crkvenih dostojanstvenika, despota, despotica, kneževa, vojvoda i sl.) s antroponimima običnih mirjana. U završnome dijelu monografije doneseno je nekoliko napomena o patronimima te su otvorena neka teorijska pitanja s njima u vezi. Na samome je kraju registar antroponima.

Puškar, Krunoslav: *Od Amerikanca do Židova. Osobni nadimci potkalničkoga Prigorja [From Amerikanec to Židov. Personal Nicknames of the Kalnik Area of Prigorje].* *Cris: Časopis Povijesnog društva Križevci*, XX, Križevci, 2018, 56–83.

Prvih pet poglavlja rada sadržava teorijsku podlogu, kojom autor objašnjava povijest pojavljivanja osobnih nadimaka, njihove značajke, mjesto u neslužbenoj imenskoj formuli te razlike između nadimaka u gradskim seoskim sredinama. Usto donosi pregled dosadašnjih istraživanja osobnih nadimaka na teritoriju Hrvatske te ističe važne postavke u metodologiji istraživanja te antroponimijske kategorije. Središnji dio rada donosi rezultate autorova istraživanja provedena 2017. godine, kojim je obuhvaćeno 13 naselja potkalničkoga Prigorja: Apatovec, Brdo Cirkvensko, Dedina, Gornja Rijeka, Gračina, Kalnik, Mali Potočec, Miholec, Potok Kalnički, Povelčić, Vinarec, Zaistovec i grad Križevci. Korpus čini 288 osobnih nadimaka – 245 muških te 43 ženska, a riječ je o nadimcima koji nisu nastali od imena ili prezimena nositelja. Građa nije zabilježena dijalektološkom transkripcijom. U sljedećih nekoliko poglavlja rada autor se osvrće na pojavu nadijevanja većega broja nadimaka istoj osobi, na značajke lokalnih govora (na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj razini) koje se odražavaju u građi, u sklopu čega je vrlo korisna i podjela prema dočetcima nadimaka, kao i klasifikacija prema jezičnome podrijetlu riječi od kojih su nadimci nastali. U nastavku je donesena tablica sa zamjenskim ime-

nima koja također funkcioniraju kao osobni nadimci. Poglavlje naslovljeno *Tvorbeno-motivacijska analiza osobnih nadimaka potkalničkoga Prigorja* vrlo je opširno, a u njemu autor precizno klasificira građu – najprije muške, a zatim i ženske nadimke. Uz iscrpna objašnjenja motivacije nadimaka, na temelju klasifikacije građa je obrađena i statistički te prikazana tablično i grafikonima. Autor zasebna poglavlja posvećuje i metaforizaciji, metonimizaciji i stereotipizaciji u osobnim nadimcima. Rad završava abecednim popisom osobnih nadimaka za svaki od istraženih punktova.

Rudnicka-Fira, Elżbieta: Imiona chrzestne w aspekcie wyznaniowo-kulturowymi socjologiczno-historycznym [God's Names in the Religious, Cultural and Sociological-Historical Aspects = Svetačka imena iz religioznoga, kulturnoga i sociološko-povijesnoga aspekta]. *Onomastica*, 62, Kraków, 2018, 129–144.

Grad Przemyśl opisuje se kao urbana zajednica u kojoj žive i katolici i pravoslavci, a taj je suživot višegeneracijski. U radu se analiziraju suvremena imena djece katolika i pravoslavaca te se zapažaju razlike i sličnosti među imenima koje imaju korelaciju s vjeroispoviješću. Ističe se da je do određene mjere očuvan identitet (kultura, tradicija i običaji), a to se odražava i u izboru imena koja se nadijevaju. Radi cjelovitosti i potpunosti opisa autorica je predstavila i usporedila imena iz dviju starijih generacija (roditelja te djedova i baka).

Šabić, Indira: Habitus facit hominem – odijelo čini / predstavlja čovjeka (odjeća, obuća i odjevni dodaci kao motivi postanka bh. prezimena) [*Habitus facit hominem – Clothes Make / Present the Man (Clothing, Footwear and Accesories as Motives of Family Names in Bosnia and Herzegovina)*]. *Gradovrh – časopis za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja*, XV, Tuzla, 2018, 77–94.

Autorica se bavi bosanskohercegovačkim prezimenima motiviranim nazivima odjeće, obuće i raznih odjevnih dodataka. U uvodu rada opisuje ulogu odjevnih predmeta u povijesti i danas – odjevenost se smatrala zaštitom od vanjskih utjecaja, kakvoća odjeće prestižem, a nagost ili izostanak odjeće znakom sramote, stoga su asocijacije u vezi s tim semantičkim poljem česti motivi za identifikaciju i imenovanje. Rad je strukturiran u šest poglavlja: u prvome se interpretiraju nazivi odjeće, u drugome nazivi pokrivala za glavu, u trećemu nazivi obuće, a u četvrtome nazivi odjevnih dodataka kojima su motivirana bosanskohercegovačka prezimena. Prezimena su uglavnom navedena abecednim redoslijedom, a uz njih je donesen etimološki izvod; posebna je pozornost posvećena prezimenima motiviranim nazivima orijentalnoga jezičnog podrijetla. U zasebnome poglavlju obrađena su prezimena motivirana nazivima zanimanja u vezi s obradom tekstila i obuće. U šestome poglavlju građa se tvorbeno raščlanjuje na asufiksalna prezimena i sufiksalska prezimena, a zatim se analizira. Rad završava abecednim popisom 138 prezimena analiziranih u radu, a uz njih je u zagradama navedeno naselje u kojima je prezime potvrđeno.

Šabić, Indira: Prezimena militarnoga porijekla u Bosni i Hercegovini [Military Origins of Family Names in Bosnia and Herzegovina]. *DHS – Društvene i humanističke studije: časopis Filozofskog fakulteta u Tuzli*, 3/2 (5), Tuzla, 2018, 113–138.

Opisujući osmanlijski vojni sustav i vojnu organizaciju u Bosni, autorica stvara kontekst za obradu teme. Dijelom je uvoda poglavlje *Bosanska prezimena osmanlijskoga perioda*, koje sadržava osvrt na razvoj prezimenskoga sustava u Bosni, s posebnim obzirom na osmanlijsko razdoblje. Prezimensku građu povezanu s vojnim semantičkim poljem u Bosni i Hercegovini autorica je ekscerpirala iz znanstvenih studija i rječnika bosanskohercegovačkih prezimena te telefonskih imenika s prostora BiH koji su objavljeni od 1960. do 2007. godine. Najprije se interpretira tvorba prezimena, pri čemu autorica upućuje na razlikovanje izravnoga i posrednoga imenovanja, a zatim se popisuju prezimena nastala onimizacijom i sufiksalsnom tvorbom (ona se dodatno raslojavaju prema sufiksima). Slijedi semantičko-motivacijska klasifikacija militarnih prezimena na: prezimena po vojnoj službi, prezimena po oružju u vojnim redovima, prezimena po regrutaciji, prezimena po zatečenome stanju (pačenička, mučenička ili stradalna prezimena, prezimena po somatskome nedostatku) te prezimena po raslojavanju obitelji.

Veljković, Žarko B.: Starohrvatska imena *Kegьlj* (**Kêglja*) i **Prkьlj* iz balkanoromanskog vrela [Old Croatian Names *Kegьlj* (**Kêglja*) and **Prkьlj* of Balkan Romance Origin]. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja*, 30/2, Rijeka, 2018, 157–169.

U uvodnome dijelu rada autor se osvrće na povijest stare hrvatske plemićke i velikaške obitelji *Kegljević/Kegljin*. U nastavku podrobnije proučava osobno ime prvostaknutoga člana te plemićke obitelji *Kegalj* (*Kegьlj*, odmilja **Kêglja*) te prezime maloga plemena/roda kojemu je obitelj pripadala – *Prklji*. Navodi da *Keg-* i *Prk-* nisu slavenski korijeni te argumentirano odbacuje pretpostavke da su povezani s njem. *Kegel* ‘čun’ ili kajk. *kehlja*. Navedeno osobno ime i prezime autor smatra balkanskoromanskim, tj. supstratnim, potkrepljujući to brojnim primjerima toponima i antroponima istoga jezičnog podrijetla na istome arealu – na području slijeva Zrmanje, Ervenika, Knina i okolice. Uz kontekst, tumačenje sadržava analizu razvoja iz fonološke perspektive: osobno ime *Kegьlj*, starije **Kegljь* < **Kedljь*, potječe od balkanskoromanskoga **Kedlj(u)* od latinskoga osobnog imena *Catullius* (isprva latinskoga obiteljskog prezimena), a prezime **Prkьlj*, starije **Prkljь*, potječe od balkanskoromanskoga **Proklj(u)*, što je osobno ime koje potječe od latinskoga osobnog imena *Proculus* (isprva latinskoga obiteljskog prezimena). Na temelju navedenoga autor zaključuje da je obitelj *Kegljević* romanskoga podrijetla, tj. da su oni pohrvaćeni, počakavljeni Romani i da ih je odlikovao balkanskoromansko-čakavski bilingvizam vjerojatno oko 1300. godine ili prije.

Vidović, Domagoj: *Hodit će na feštu za nas Kotorane* [They Shall Go to a Celebration for Us, the People of Kotor]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/1, Zagreb, 2018, 16–18.

U prvome dijelu rada autor opisuje život svetoga Tripuna, zaštitnika Kotora, te objašnjava širenje štovanja toga svetca već od 6., a posebno od 10. stoljeća. Sveti se Tripun osobito štovao na području Boke kotorske, na što upućuju tri kotorska spomendana svetoga Tripuna, kao i crkve u različitim mjestima na istome području. U nastavku rada autor posvećuje pozornost odrazima svetačkoga imena *Tripun* među Hrvatima – naglašava da se u temeljnome liku pojavljuje već od 11. stoljeća u Kotoru, Dubrovniku i Splitu. Uz druge inačice imena navodi i godine te punkt u kojemu su potvrđene.

Vidović, Domagoj: Kuje li se sreća? [Do We Forge Luck?]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4/4, Zagreb, 2017, 16–18.

Podsjetivši na podjelu prezimena prema kriteriju motivacije u četiri skupine, uobičajenu u hrvatskoj onomastici, autor se osvrće na prezimena motivirana nazivima zanimanja. Pozornost je usmjerena na prezimena nastala prema nazivu za *kovača*. Najprije su doneseni likovi prezimena s tom motivacijom u europskim jezicima, a na temelju priloženih podataka o čestoći autor zaključuje da je riječ o izrazito čestoj motivaciji neovisno o jezicima. U sljedećemu poglavlju osvrće se na stanje u hrvatskome prezimeniku. Godine 2011. u Hrvatskoj su prezime Kovač nosila 8542 stanovnika te je bilo 15. po čestoći. Komentira se te podatcima o čestoći u pojedinim županijama potkrepljuje činjenica da je posebno često u sjevernijim hrvatskim krajevima. Uz prezimena idiolgotskoga podrijetla s tom motivacijom donose se i ona aloglotska (germanskoga, romanskoga, češkoga, ukrajinskoga, ruskoga podrijetla).

Vidović, Domagoj: Od tumača snova do potrage za svetim gralom – o osobnome imenu *Josip* [From Dream Interpreter to the Holy Grail – on First Name *Joseph*]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/4, Zagreb, 2018, 19–24.

U uvodnome dijelu rada autor piše o trima nositeljima imena Josip u Svetome pismu (1. Josip, sin Jakovljević, rodonačelnik jednoga od 12 izraelskih plemena, koji je živio sredinom 2. tisućljeća pr. Kr.; 2. sveti Josip, zaručnik Blažene Djevice Marije; 3. Josip iz Arimateje). U središnjemu dijelu rada autor piše o povijesti posvjedočenosti i rasprostranjenosti toga osobnog imena. Tumačenjem dijalektnih značajki inačica toga imena autor se koristi kako bi protumačio i jezične utjecaje (posredovanja pri posuđivanju) na različitim dijelovima hrvatskoga govornog područja. Upućuje i na neka pokraćena imena koja se mogu tumačiti od imena iz imenskoga gnijezda *Josip/Josipa*, ali i od drugih imena. U nastavku ističe da odrazi osobnoga imena *Josip* nisu isključivo kršćanski, nego da mogu biti i muslimanski. Radu je priložena i tablica u kojoj se donose inačice osobnoga imena *Josip* prema jeziku/jezicima podrijetla i prema podatcima o stoljeću prve povijesne potvrde.

Vidović, Domagoj: Oliver, Nadalina i *Pjesan o Rolandu* [Oliver, Nadalina and *The Song of Roland*]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4/1, Zagreb, 2017, 21–23.

Imena stranoga podrijetla tema su ovoga članka. Najprije se autor osvrće na povijesni osobnoimenski fond te utvrđuje da su još od srednjovjekovlja i ranoga novo-

vjekovlja potvrđena imena stranoga podrijetla – među njima izdvaja ona romanškoga, germanskoga, mađarskoga podrijetla te vladarska imena, inačice kršćanskih imena koja su prošla kroz određene filtre itd. Posebno analizira osobno ime *Oliver*. U sljedećemu poglavlju pozornost usmjerava na suvremena strana osobna imena te analizira motive za njihovo nadijevanje. Navodi imena motivirana imenima bogova, književnih likova, likova iz sapunica i filmova, imenima slavniha osoba (npr. pjevača, nogometaša) i sl.

Vidović, Domagoj: Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac [Forgive Me, Lord, for I Am a Dalmatian]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4/2, Zagreb, 2017, 16–21.

Predmet autorova proučavanja dalmatinska su prezimena motivirana osobnim nadimcima, nazivima zanimanja te riječima koje upućuju na podrijetlo prvotnih nositelja. Korpus čine prezimena koja su prema rezultatima popisa stanovništva provedena 2011. godine bila među deset najčešćih u 130 dalmatinskih gradova i općina. Središnji dio rada strukturiran je u tri velike skupine prema motivaciji. Ustanovljuje da su među prezimenima nadimačkoga postanja najčešća ona koja su uvjetovana duševnim i tjelesnim osobinama prvotnih nositelja, a iz prezimena uvjetovanih podrijetlom prvih nositelja iščitava podatke o migracijama.

Vidović, Domagoj: Prezimena u župi Vidonje [Family Names in the Parish of Vidonje]. U: *Oče naš – jedan je naš otac: Zbornik radova u čast splitsko-makarskog nadbiskupa dr. Marina Barišića prigodom srebrnog jubileja biskupskog posvećenja*, Šimundža, D.; Ančić, N. A. (ur.), Crkva u svijetu, Split, 2018, 629–658.

Riječ je o minimalno preinačenoj inačici rada *Vidonjska prezimena* istoga autora, objavljena u knjizi *Proslava 400. obljetnice crkve sv. Ivana Krstitelja u Vidonjama 1616. – 2016.* i prikazana u Tekućoj onomastičkoj bibliografiji (2017.) u 27. broju časopisa FOC (str. 256). Inačica rada prikazana ovdje ne sadržava klasifikaciju i popratnu analizu građe.

Vidović, Domagoj: Zaboravljena i rijetka imena [Forgotten and Rare First Names]. U: *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena*, Čilaš Šimpraga, A. (ur.), Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2018, 46–53.

Kako bi omogućio razumijevanje suvremenoga osobnoimenskoga fonda, autor donosi pogled u povijesni imenski fond, opisujući pritom njegov razvoj. Primjerice, osvrće se na vladarska imena, koja se danas više ne nadijevaju, ali su posvjedočena u povijesnim potvrdama. Na opis postupnoga nestajanja narodnih imena iz upotrebe nakon početka provedbe odredbi Tridentskoga koncila nadovezuje se pregled nestalih narodnih imena koja se grupiraju prema motivacijskome kriteriju. Sljedeći odlomci posvećeni su osobnim imenima etnonimskoga i etničkoga postanja; autor se potom osvrće na oživljavanje narodnih imena nakon narodnoga preporoda, prevođenje kršćanskih imena u narodna te izdvaja današnja rijetka narodna imena, posebice ona koja odražavaju neke dijalektne značajke. Poglavljem *Imena na razmeđu kršćanskoga Istoka i Zapada* autor podsjeća na to da je jadranska oba-

la bila pod svjetovnom bizantskom, a crkvenom rimskom vlašću, što se odrazilo i na osobna imena. U zasebnome se poglavlju donosi pregled rijetkih pokraćenih i izvedenih imena, osvrt na imena koja se regionalno ograničena te na imena koja su prošla kroz inojezične filtre. Upozorava se i na povijesne te na suvremene osobnoimenske likove koji imaju različito postanje, odnosno koji se mogu različito interpretirati ovisno o tome kad su zabilježeni.

TOPONIMIJA

TOPONYMY

Batorović, Mato: Mikrotoponimi Iloka i širega područja [Microtoponyms of Ilok and Its Surroundings]. U: *Šokačka rič 9. Tradicijski leksik. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2012, 115–136.

Prvo poglavlje rada posvećeno je imenima naselja na području grada Iloka – za svako naselje navode se povijesne potvrde s podacima o godini bilježenja prema *Comitatus Sirmiensis* Georga Hellera i Karla Nehringa. Sljedeće poglavlje obuhvaća prve spomene iločkih predjela u srednjemu vijeku, pri čemu su posebno važni citati s imenima predjela za koje se danas ne može utvrditi gdje su se nalazili. U trećemu poglavlju autor je po sekcijama popisao imena iločkih predjela s vojnih zemljovida iz 18. stoljeća. Slijedi popis imena različitih referenata prema djelu *Pravoslavna srpska parohija u Iloku krajem 1908. godine* Jovana Kozobarića. Analizirana su i djela Julija Benešića – iz *Rječnika iločkoga govora* preuzeti su naglašeni toponimi, podijeljeni u sektore prema zemljovidu, a prema djelu *Komasaciono djelomično mapiranje Iločkog kotara iz 1905.* navedeni su toponimi bez opisa referenata. Autor se osvrće i na djelo *Srbi u Sremu do 1736/7, istorija naselja i stanovništva*, iz kojega su ispisani nenaglašeni toponimi bez opisa referenata za područje Iloka, Mohova i Šarengrada. Donosi se i abecedni popis ulica te mikrotoponima za Ilok, Bapsku, Mohovo i Šarengrad na temelju katastarskoga popisa rudina iz 2011. godine. Usto se tumače neki toponimi, posebice njihova motivacija i postanje.

Blažević, Milivoj; Dorbić, Boris: Hrvatska nazivlja zemljišta i krajobraza obalnog dijela šibenskog područja od 18. do 20. stoljeća [Croatian Terminologies of Land and Landscape of the Coastal Part of Šibenik Area from 18th to 20th Century]. *Osvit: Godišnjak za promociju kulturne i prirodne baštine šibenskog kraja*, 1, Šibenik, 2016, 58–86.

Iza teorijskoga uvoda slijedi analiza povijesne šibenske priobalne toponimije. Građa je ekscerpirana iz dokumenata poljskih šteta, različitih kolonatskih ugovora i pogodbi, testamenata, iz obiteljskoga fonda GIADOROU, iz plemenitaških knjiga ugovora kolona za najam i obradu zemljišta *Instrumenti Cortellini*. Autori se kratko, bez detaljne jezične analize, osvrću na dijalektne značajke, mogućnosti klasifikacije prema tipu imenovanoga referenta te na jezičnu raslojenost toponima. Oso-

vinu rada čine abecedni popisi toponima k. o. Krapanj, k. o. Zablacé, k. o. Mandalina, k. o. Srma i k. o. Zaton – svaki popis sadržava toponimski lik, podatak o tipu imenovanoga referenta, ime vlasnika te godinu bilježenja, a u popratnim analizama ukratko se komentira etimologija pojedinih toponima te se analizira namjena imenovanih čestica.

Brgles, Branimir: Kratki uvid u kasnosrednjovjekovnu zagrebačku toponimiju [Overview of Zagreb's Late Medieval Toponymy]. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, 51/5–6, Zagreb, 2018, 45–58.

U radu se analiziraju najstarije pisane potvrde zagrebačkih toponima, ekscerpirane iz vrela iz 12. i 13. stoljeća. Donosi se pregled vrela, povijesnih potvrda i suvremenih tumačenja najvažnijih toponima. U poglavlju posvećenu toponimiji (posebice hodonimiji) Gradeca i Kaptola autor prikazuje najčešće modele imenovanja (najčešće motivacije toponima i najčešće strukturne i tvorbene tipove) ističući pritom poveznice s topografijom srednjovjekovnoga urbanog prostora. Srednjovjekovno razdoblje autor dijeli na dva razdoblja te ističe da su za prvo svojstveni višeičnost (više imena za istu ulicu) te opisi ulica u dokumentima koji se ne mogu smatrati hodonimima, dok su za drugo razdoblje specifični spontano nastali hodonimi čiji se likovi brzo ustaljuju. U sljedećemu poglavlju analizira i toponime iz šire zagrebačke okolice (koji se odnose na referente između Medvednice i Save).

Crljenko, Ivana (ur.): *Hrvatski egzonomi II.: popis suvremenih i povijesnih egzonomima* [Croatian Exonyms II: The List of Current and Historical Exonyms]. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2018, 296 str.

Predgovor priručnika donosi nužnu teorijsku podlogu – oslikava se koji tipovi referenata u hrvatskome jeziku mogu biti imenovani egzonomima, navode se kriteriji za procjenu je li koji toponim egzonom ili ne, ističu se različiti kriteriji klasifikacije egzonomima te se daje pregled stajališta tijelā (poput UNGEGN-a) o egzonomima i njihovoj upotrebi. Razmatra se potreba za normiranjem upotrebe egzonomima i normiranjem upotrebe toponima. Uvodni dio priručnika sadržava i upute za korištenje i interpretaciju. Opisana su načela za izradu korpusa prilagođenih imena, načela za preporuke prilagođenih imena (pri čemu su posebno u obzir uzete dvostrukosti, nesustavnosti i neujednačenosti u upotrebi), ističe se da upotreba prilagođenih imena katkad ovisi o tipu/podtipu zemljopisnoga referenta, a donosi se i osvrt na međunarodni dogovor o tome kad je bolje upotrebljavati domaće, a kad izvorno ime. Sukladno navedenim smjernicama, priručnik sadržava popis prilagođenih zemljopisnih imena iz odabranih vrela te se njime preporučuje pisanje egzonomima. Građa je ekscerpirana iz 18 vrela nastalih od 1887. godine do danas, a popis tih vrela donesen je na kraju knjige. Popisuju se svi zemljopisni objekti (države, gradovi, regije, rijeke, planine, jezera, naselja, mora, oceani, zaljevi i dr.). Egzonomi su opisani i obrađeni u tablici koja ima osam stupaca. Poredani su abecednim redoslijedom prilagođenih imena. Sadržaji u stupcima grupirani su u šest cjelina: prilagođeno ime, izvorno ime, jezik izvornoga imena, tip zemljopisnoga referenta, lokacija, napomena. Priručniku je priložen i tablični popis naziva zemljopisnih referenata u europskim jezicima (hrvatskome, engleskome, francuskome, njemačkome, talijanskome, španjolskome, portugalskome i ruskome).

Čatić, Ivana: Toponimi kao odrazi govora Đakovštine [Toponyms Reflecting Local Speeches of the Region in and around Đakovo]. U: *Šokačka rič 15, Zbornik radova Znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt i ostali hrvatski dijalekti, 2017.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2018, 81–94.

Kontekstualizacije radi u uvodu su rada opisani zemljopisni smještaj te povijest Đakovštine. Iz ukupne je toponimijske građe autorica za analizu izdvojila samo toponime koji odražavaju dijalektne značajke đakovačkih govora. U nastavku je donesen neakcentuiran abecedni popis toponima. U poglavlju naslovljenu *Govori Đakovštine – Posavski govori – odrazi u toponimima* autorica izabrane jezične značajke potkrepljuje primjerima. Donose se tako toponimi koji odražavaju naglasne te specifične fonološke pojave i inojezične utjecaje.

Eterović, Igor: Obalna toponimija Lovranštine [The Coastal Toponymy of the Lovran Region]. *Zbornik Lovranščine*, 5, Lovran, 2018, 215–234.

U radu se donose rezultati terenskoga istraživanja obalne toponimije Lovranštine. Obuhvaćena je cjelokupna obalna linija Lovranštine (obalno područje svih triju katastarskih općina koje se s obronaka Učke spuštaju do mora (k. o. Oprić, k. o. Lovran i k. o. Tuliševica)) te pojas do državne ceste koji je usko povezan s obalom. Korpus čini 50-ak toponima, među kojima je potvrđeno i desetak toponima koji se navode i u prethodnim istraživanjima. Toponimi su za svako naselje zasebno popisani prema geografskome načelu (od sjevera prema jugu), akcentuirani i obrađeni u zasebnim natuknicama. Geografska obrada podrazumijeva identifikaciju tipa referenata na koje se odnose popisani toponimi te njihovu ubikaciju na priloženim zemljovidima. Povijesna obrada obuhvaća ponajprije etnografski osvrt (o običajima, događajima ili zbivanjima) koji se oslanja ponajprije na tumačenja kazivača, ali i na arhivska vrela. Jezična obrada sadržava tumačenje motivacije i etimologije.

Horvat, Joža: *Toponimija ludbreške Podravine* [Toponymy of the Ludbreg Area of the Drava River Basin Region]. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2018, XXVIII + 605 str. [doktorski rad u rukopisu]

Ovim je doktorskim radom ludbreška Podravina proučena iz jezikoslovne perspektive. U uvodnome dijelu definira se područje koje se istražuje, slijedi sažeti opis njegovih zemljopisnih značajki, kratak povijesni pregled te osvrt na dosadašnja istraživanja govora naselja koja pripadaju tomu arealu. Središnji dio rada podijeljen je na dva velika poglavlja – dijalektološko i toponomastičko. U dijalektološkome poglavlju rada opisuju se značajke istraženih mjesnih govora. Na temelju primjerā iz općega, neimenskoga leksika najprije se ustanovljuje inventar naglasnoga, vokalskoga i konsonantskoga sustava svakoga govora, a zatim se pri proučavanju različitih jezičnih razina (ponajprije fonologije i morfologije) utvrđuju zajedničke i razlikovne značajke istraženih govora. Unatoč postojanju mnogih razlika među govovima, koje su prikazane na priloženim zemljovidima ili u tablicama, svi proučeni govori pripadaju varaždinsko-ludbreškomu dijalektu kajkavskoga narječja. U toponomastičkome poglavlju rada obrađuje se toponimijski korpus.

Čini ga 977 različitih toponimskih likova, no ukupan je broj prikupljenih toponima mnogo veći (1276). Prikupljeni se toponimijski korpus klasificira i interpretira prema nekoliko različitih kriterija. Svaka klasifikacija, praćena analizom i komentarom, donesena je u zasebnome potpoglavlju. U svakome je potpoglavlju donesen i osvrt na metodologiju razvrstavanja i terminologiju te na interpretacije primijenjene u toponomastičkoj literaturi. Građa se klasificira prema etimološkoj, motivacijskoj te prema strukturnoj i tvorbenoj kriteriju. Uz klasifikaciju, toponomastičko poglavlje doktorskoga rada sadržava i osvrt na dijalektne značajke koje se mogu iščitati iz prikupljene toponimijske građe. Dio toponomastičkoga poglavlja doktorskoga rada posvećen je opisu metodologije leksikografske obrade toponimijske građe. Izdvajaju se načela relevantna za izradu toponimijskoga rječnika te se predlaže kako treba biti strukturiran rječnički članak. Navedene teorijske postavke primijenjene su na obradu građe prikupljene terenskim istraživanjem. Doktorskome radu priloženi su i zemljovidni na kojima su ubicirani referenti na koje se odnose toponimi prikupljeni istraživanjem. Toponomastičkim poglavljem ovoga doktorskoga rada popunjen je dio cjelokupnoga hrvatskog toponimijskog mozaika, što je posebno važno u kontekstu slabe toponomastičke obrade nastajajućih područja.

Lešić, Antun: Toponimija Bošnjaka na tajnim zemljovidima 1780. godine [The Toponymy of Bosniacs in Secret Maps from the Year 1780]. U: *Šokačka rič 14. Slavonski dijalekt izvan hrvatskih državnih granica. Zbornik radova Znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt, 2016.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinokovci, 2017, 205–214.

Osnovni demografski i zemljopisni podatci o Bošnjacima, šokačkome naselju na JZ Vukovarsko-srijemske županije, donose se u uvodu rada. Iz jozefinskih i franciscijskih tajnih zemljovida, nastalih 1780. godine, autor je ispisao 50-ak različitih toponimskih likova poredavši ih abecednim slijedom. Pri interpretaciji nekih od njih komentira na koji se tip referenta najčešće odnose. Uz imena stražarnica, vrlo su česti hidronimi (imena bara, močvara i potoka). U zasebnome poglavlju autor rezultate vlastitih terenskih istraživanja uspoređuje s onima ekscerpiranima iz vrele te zaključuje da gotovo 4/5 građe ima kontinuitet do suvremenoga doba. U tablici su navedene povijesne potvrde iz 1780. te suvremeni akcentuirani likovi iz 2016. godine. U radu je interpretirana i etimologija nekih primjera.

Lewis, Kristian: 11 veličanstvenih: ruski gradovi domaćini Svjetskoga nogometnog prvenstva [The Magnificent 11: Russian Host Cities of the World Cup]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/3, Zagreb, 2018, 28–30.

U radu se analiziraju imena jedanaest ruskih gradova u kojima su igrane utakmice Svjetskoga nogometnog prvenstva, i to ponajprije iz pravopisne i morfološke perspektive. Autor donosi jezične savjete kako pisati i sklanjati ojkonime *Kalinjinograd*, *Rostov na Donu*, *Nižnji Novgorod*, *Sankt-Peterburg*, *Jekaterinburg*, *Kazanj*, a isto utvrđuje da govornici uglavnom nemaju poteškoća s upotrebom drugih ojkonima iz navedenoga korpusa.

Loma, Aleksandar: Die Donau(en) des Slavischen Volksliedes und die Frühen Kenntnisse Der Slaven über den Donauraum [The Danube(s) of Slavic Oral Poetry and the Early Knowledge of the Danube Basin among the Slavs = Dunav(i) u slavenskoj usmenoj poeziji i rano poznavanje područja uz Dunav među Slavenima]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 62–77.

Uformulaičnim izrazima slavenske usmene poezije uz potamonim **Dunajь*/**Dunavь* 'Dunav' pojavljuju se atributi **tixььь* 'miran' i **bělььь* 'bijel'. Atribut *bijel* nadijevao se varijanti **Dunavь*, koja se odnosila na donji tok rijeke (od Đerdapske klisure), a atribut *miran* varijanti **Dunajь*, koja se odnosila na srednji tok ili na rijeku Tisu, koju su Slaveni smatrali rukavom Dunava. Autor pretpostavlja da je riječ o praslavenskome imenu, **Tīša* ili sličnome, koje se može povezati sa slavenskim pridjevom **tixььь*, a *-s-* u liku *Tīsa* objašnjava promjenom *š > s*, što je značajka sarmatskoga. Za pridjev **bělььь* autor smatra da ili stoji u kontrastu prema **tixььь* te je prvotno označavao uzak kanjon s brzacima ili simbolično označuje istok. U prilog posljednjoj pretpostavci išlo bi poimanje Save kao *crne*, tj. zapadnoga Dunava, jer slavensko *Sáva* upućuje na dug korijenski vokal, iz čega autor također iščitava sarmatsko posredovanje. Dvorječno ime *Ugorskie gory* 'Mađarske planine' iz ruskoga *Slova o vojni Igorevoj* prema autoru također se može objasniti kao reinterpretacija mnogo starijega imena Đerdapske klisure, potvrđenoga kao *Ángouron óros* u *Argonautici* Apolonija Rodskog. Egzotična topografija slavenske usmene književnosti može se povezati s predmigracijskim razdobljem. Autor vjeruje da su pri prenošenju imena ranim Slavenima uz stare Germane i sjeverne Perzijance određenu ulogu mogli imati i Dačani.

Lozić Knezović, Katarina: Obalni toponimi otoka Brača – prilog *Bračkoj toponimiji* Petra Šimunovića [Coastal Toponyms of the Island of Brač – Contribution to *Bračka toponimija* by Petar Šimunović]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 47–69.

Članak donosi rezultate autoričnih toponomastičkih istraživanja obalnoga pojasa otoka Brača, provedenih u svih 16 obalnih bračkih naselja. Pozornost je ponajprije usmjerena na toponime obalnoga pojasa koji nisu zabilježeni u Šimunovićevoj *Bračkoj toponimiji* (69 primjera), odnosno na toponime koji su u navedenome djelu zabilježeni, ali su tijekom novijih istraživanja potvrđeni u drugačijemu liku. Te toponime autorica navodi u drugome poglavlju rada, i to grupirajući ih prema naseljima kojima tako imenovani referenti administrativno pripadaju te opisujući referente. Slijedi klasifikacija korpusa prema motivacijskome kriteriju i popratna analiza. U nastavku autorica građu razvrstava i prema strukturnome i tvorbenome kriteriju te prema kriteriju jezičnoga podrijetla riječi kojima su toponimi motivirani. U trećemu poglavlju rada osvrt se na bračke toponime na zemljovidima. Upozorava na često pogrešno bilježenje toponima i ubiciranje njima imenovanih referenata (posebice na novijim zemljovidima) te upućuje na izvorni lik, kojemu daje prednost.

Meršić, Žužana; Njari, Denis: Ojkonimi na području Korodanskoga vlastelinstva u srednjem vijeku [Oikonyms at the Kórógyi Manor in the Middle Ages]. *Studia Slavica Savariensia*, 1–2, Budapest, 2018, 151–161.

Kratki povijesni okvir nastanka Korodanskoga vlastelinstva donesen je u uvodnome dijelu rada. Središnji dio rada obuhvaća analizu ojkonimijske građe koju autori crpe iz poreznoga popisa Korodanskoga vlastelinstva iz 1496. godine, najstarijega popisa toga tipa za područje istočne Slavonije i južne Baranje. U popisu je zabilježeno 35 ojkonima. Koristeći se relevantnom kartografskom građom te se oslanjajući na etimologiju i podatke iz hrvatske i mađarske historiografske literature, autori pokušavaju ubicirati ojkonimima imenovane referente. Slijedi poglavlje s motivacijskom analizom ekscerpiranih ojkonima – klasifikacija je upotpunjena komentarima, izvodima i sl. Utvrđuje se da prevladavaju ojkonimi mađarskoga podrijetla, a autori se osvrću i na specifični tvorbeni model mađarskih ojkonima (posebice na prisutnost sastavnica *kis-*, *nagy-*, *-falva*, *-vár* i *-szád*, kao i na deminutivne sufikse koji se iz građe mogu iščitati).

Milić, Ivana; Vidović, Domagoj: Toponimija jugoistočnoga dijela Neretvanske krajine [Toponymy of the Southeastern Area along the Neretva River]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 71–98.

U radu se obrađuje petstotinjak toponima prikupljenih terenskim istraživanjem na području jugoistočnoga dijela Neretvanske krajine. U uvodnome se poglavlju donosi zemljopisni i povijesni kontekst relevantan za razumijevanje istraživanjem obuhvaćene toponimije. Kratak prikaz specifičnih dijalektnih značajki autori dopunjuju primjerima toponima u kojima su se odrazile iste pojave. Prvi dio središnjega poglavlja posvećen je ojkonimiji – u njemu se u dvama zasebnim potpoglavljima obrađuju ojkonimi koji se odnose na opuzenska, odnosno na slivanjska službena i neslužbena naselja. U drugome dijelu toga poglavlja donosi se motivacijska klasifikacija toponima. Prikupljeni se korpus klasificira prema motivacijskoj kriteriju te se donose popratni komentari, a autori zaključuju da toponimija upućuje na znatnu reljefnu raznolikost jer se na površinski razmjerno malenu području izmjenjuju nizinski, primorski i brdski krajolici. U kraćemu poglavlju autori analiziraju jezičnu raslojenost toponima.

Musa, Snježana; Jukić, Marija: Toponimija Lašvansko-lepeničko-fojničke doline kao čimbenik prostornog identiteta [Toponymy of Lašva-Lepenica-Fojnica Valley as Factor of Spatial Identity]. *Gradovrh – časopis za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja*, XV, Tuzla, 2018, 21–40.

U izrazito opširnome uvodu članka opisuju se zemljopisne značajke Lašvansko-lepeničko-fojničke doline te se donosi pregled literature na koju se autorice oslanjaju i teorijski okvir (npr. mogućnosti klasifikacije prema različitim kriterijima). Autorice su kao vrela iskoristile topografske zemljovide te iz njih ekscerpirale 2113 toponima. Sami primjeri toponima u radu se ne navode, nego se donosi isključivo statistička analiza. Na osvrt na dijalektne značajke istraživanoga areala nadovezuje se statistička analiza toponima sa specifičnim dijalektnim odrazima: među 2113

toponima 26 njih sadržava ikavski odraz jata, a 46 sadržava šćakavizam. Zasebno se za različite tipove toponima određuje korelacija s ikavicom i šćakavizmom. U nastavku toponimi su podijeljeni na ojkonime, hidronime i morfonime. Zatim se donosi tablica kojom se prikazuje korelacija određenih motivacijskih skupina i različitih tipova toponima te pripadajući osvrt.

Prósper, Blanca María: The Venetic Names of Roman Siscia [Mletačka imena rimske *Siscije*]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 105–124.

Tvrđnju da je stara Panonija područje na kojemu su se doticale različite grane indoeuropskoga – latinska, mletačka, keltska i ilirska – autorica nastoji dodatno potkrijepiti dubinskom etimološkom analizom/obradom imena. Građa sadržava imena različitoga podrijetla. Većina je imena nesumnjivo romanskoga podrijetla, dio je grčkoga ili čak semitskoga podrijetla, a autorica navodi i tragove keltskoga. Izabran je niz dosad neobrađenih imena koja se mogu povezati s italiskim ili, vjerojatno neopravdano, mletačkim. Na temelju etimološke analize autorica predlaže vlastite interpretacije nekih imena, a pritom razjašnjava i neke specifičnosti indoeuropske morfologije i morfonologije te ustanovljuje veze između pripadnika italске jezične porodice.

Skračić, Vladimir: Nesonim Dugi otok [The *Dugi otok* Nesonym]. *Miscellanea Adriatica et Mediterranea*, 4/1, Zadar, 2017, 137–161.

Autor proučava povijest imenovanja otoka kojemu je danas ime Dugi otok. Na uvodni pregled zemljopisnih značajki otoka nadovezuje se drugo poglavlje, naslovljeno *Imena Dugog otoka u prošlosti*, u kojemu autor donosi pregled preimenovanja. Ističe se da se otok prvi put spominje u spisu Konstantina Porfirogeneta (u 10. stoljeću) kao *Pizych*, što se odrazilo u suvremenim imenima lokaliteta Čuh i Čuh Polje na Dugome otoku u blizini Proverse. Međutim, nestankom istoimenoga naselja, zaboravilo se to ime, a ime nijednoga novonastalog naselja nije ujedno postalo i nesonim, kako je to često slučaj u hrvatskoj nesonimiji. Analizom arhivske građe i povijesnih zemljovida autor utvrđuje da se u sljedećemu razdoblju pri imenovanju otoka redovito upotrebljavalo romansko dvorječno ime: zemljopisni termin *insula/isola* + determinant *Magna, Maiori, Grossa, Grande, Longa*. Tek se u drugoj polovici 19. stoljeća otok prvi put naziva *Dugi otok*. Autor u analizi posebno uzima u obzir povijesne i sociolingvističke razloge za takav razvoj imenovanja, kao i ulogu imenovatelja. U tome kontekstu ističe da se nesonim *Dugi otok*, etnik *Dugootočanin* i ktetik *dugootočki* upotrebljavaju samo u službenim komunikacijskim situacijama. U zasebnome poglavlju opisuju se neke jezične posebitosti nesonima *Dugi otok*: jedini je veliki naseljeni otok na Jadranu koji ima dvorječno ime, koji ima hrvatsko ime i kojemu je imenica *otok* sastavnica imena.

Stachowski, Kamil: O opozycjach kolorystycznych w ojkonimii Polski [On Colour Oppositions in Polish Oikonymy = O opozicijama na temelju boja u poljskoj ojkonimiji]. *Acta onomastica*, 59, Praga, 2018, 197–214.

U Poljskoj postoji više od 2000 naselja čija su imena motivirana pridjevima sa značenjem boje. Etimolozi u interpretacijama katkad ističu da ime odražava boju tla ili

kakvu drugu fizičku značajku, no često takva imena ostaju nerazjašnjenja. U ovom radu pokušavaju se u poljskoj ojkonomiji pronaći tragovi prastaroga sustava simbolike boja nalik kinesko-turskomu sustavu, na temelju kojega su možda nastala i slavenska imena Bijela Rusija, Crna Rutenija i Crvena Rutenija.

Šprljan, Nataša: Toponimija Nacionalnoga parka Paklenica [Toponymy of the National Park Paklenica]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 123–205.

Na području Nacionalnoga parka Paklenica nema stalno naseljenih stanovnika, stoga je autorica terensko istraživanje radi prikupljanja toponimijske građe bila prinuđena provesti među stanovnicima Starigrada-Paklenice i Selina. Analizom je obuhvatila samo građu prikupljenu terenskim radom, no u uvodnome dijelu rada napominje da postoji i prilično bogat noviji toponimijski sloj, nastao u okviru planinarskih i alpinističkih aktivnosti, izdvajajući pritom dio primjera te upućujući na literaturu u kojoj je moguće pronaći više podataka u vezi s tom temom. Uvodni dio rada sadržava i opis osnovnih značajki navedenih govora, u koji autorica uključuje i mnogobrojne toponimske primjere. Korpus, koji čini 350-ak toponima, najprije je prikazan tablično (građa je podijeljena po sektorima: donose se brojeva oznaka, naglašen toponimski lik, opis referenta te, katkad, napomene), a zatim su svi toponimi ubicirani na priloženim zemljovidima, također organiziranima u sektore. U nastavku su toponimi razvrstani prema motivacijskome kriteriju te analizirani. Na kraju je rada abecedno kazalo toponima, koje sadržava i uputnice na zemljovide.

Torkar, Silvo: Slovenska vodna imena, tvorjena iz slovanskih antroponimov [Slovenian Hydronyms Originating in Slavic Anthroponyms = Slovenski hidronimi tvoreni od slavenskih antroponima]. *Slavistična revija*, 66/2, Ljubljana, 2018, 191–211.

Među slovenskim toponimima motiviranim antroponimima većina su ojkonomi, no autor ističe da postoji i mnogo hidronima jednake motivacije. U ovom radu obrađuje se 95 hidronima (njima se imenuje 99 vodnih referenata sa slovenskoga govornog područja, a među njima čak ih je šest dužih od 20 km) koji su izvedeni iz 83 slavenskih antroponima. Građu je autor podijelio prema tvorbenim sufiksima ističući pritom i njihovu ulogu. Svaki članak sadržava opis referenta, ubikaciju, etimološko tumačenje te dostupne povijesne potvrde. Na temelju tvorbeno-analitičke analize autor zaključuje da je više od pola korpusa nastalo dodavanjem sufiksa *-jb* i sufiksa *-ica*, a ostali su sufiksi: *-ina*, *-ikъ*, *-ьсѣ*, *-jakъ*, *-ьsk*, *-ъ*, *-yn'и*, *-ovъ*, *-ьп*. U nastavku se analiziraju i antroponimi od kojih su hidronimi obrađeni u ovom radu nastali, pri čemu ih autor grupira prema tvorbenim značajkama.

Virč, Ines: Uvid u hilonimiju gornjega Međimurja [An Examination of Forest Names in Upper Međimurje]. *Jezikoslovni zapiski*, 24/1, Ljubljana, 2018, 159–178.

Prirodno-zemljopisne značajke Međimurja koje se odnose na šume (npr. postotak pokrivenosti šumama te udjeli pojedinih šumskih zajednica) opisane su u uvodnome dijelu rada. Osvrćući se na terminološku sinonimiju u onomastičkoj terminologiji, autorica se opredjeljuje za termin *hilonim* 'ime konkretne šume', a jezičnu analizu cjelokupne gornjomeđimurske hilonimije donosi u središnjemu dije-

lu rada. Građa je prikupljena u Područnome uredu za katastar Čakovec, u Hrvatskim šumama (Šumarija Čakovec) i terenskim istraživanjem. U zasebnome poglavlju autorica analizira građu prikupljenu u Šumariji Čakovec, koju ponajprije klasificira prema motivacijskome kriteriju. Sljedećim poglavljem obuhvaćen je korpus od 370 hilonima prikupljenih terenskim istraživanjem. Najprije se donosi abecedni popis transkribirane građe s kraticama imena naselja kojima ti referenti administrativno pripadaju, a zatim slijedi kratak osvrt na jezične i inojezične značajke hilonimije. Autorica građu razvrstava i prema strukturnome te tvorbenome kriteriju, pri čemu se osvrće i na zastupljenost pojedinih tvorbenih tipova ili strukturnih obrazaca. Velika je pozornost posvećena i motivaciji hilonima, što se odražava u detaljnoj klasifikaciji prema kriteriju značenja osnove.

OSTALA IMENA

OTHER NAMES

Бојовић Манић, Јована: *Зоонимија Ибарског Колашина* [Zoonymy of Ibarski Kolašin = Zoonimija Ibarskoga Kolašina]. Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић, 2015, 96 стр.

Područje Ibarskoga Kolašina, na sjeveru Kosova i Metohije i na jugu Raške oblasti, autorica je istražila iz zoonomastičke perspektive. U uvodu monografije donosi se pregled najvažnijih povijesnih, zemljopisnih, demografskih i sl. podataka relevantnih za kontekstualizaciju teme, kao i opis najvažnijih dijalektnih značajki govora te pregled dosadašnjih jezikoslovnih istraživanja toga područja. Taj dio knjige obuhvaća i kritički osvrt na problem (zo)onomastičke terminologije. U središnjemu dijelu rada interpretira se građa prikupljena vlastitim terenskim istraživanjem u 24 naselja navedenoga areala. Objasnivši svoj pristup, autorica korpus klasificira prema motivacijskome kriteriju u šest skupina: 1) zoonimi motivirani bojom dlake ili perja, 2) zoonimi motivirani vanjskim značajkama koje nisu vezane uz boju, 3) zoonimi koji zrcale ponašanje životinje, 4) zoonimi motivirani rasom, 5) zoonimi motivirani vremenom mladenja ili dobi, 6) zoonimi i druge leksičke kategorije. U svakoj skupini i podskupini imena su podijeljena prema vrsti životinje, zatim su azbučno poredana, a uza svako ime navedene su i oznake punktova u kojima je posvjedočeno, što omogućuje utvrđivanje čestoće nadijevanja pojedinoga zoonimskog lika. Usto se u svakoj skupini donosi i pregled drugih zoonomastičkih istraživanja u kojima su potvrđeni zoonimi nastali od iste osnove. Skupina *Zoonimi i druge leksičke kategorije* obuhvaća zoonime motivirane antroponimima i toponimima te biljnim nazivima. Klasifikacija je popraćena detaljnom analizom i komentarima. U sljedećemu poglavlju najprije se u skupine razvrstavaju produktivne osnove i zoonimi nastali od njih, a zatim se korpus klasificira prema tvorbenome kriteriju – najprije se analiziraju zoonimi nastali sufiksalsnom tvorbom, pri čemu se za svaku životinjsku vrstu navode sufiksi koji su upotrijebljeni pri imenovanju jedinki, a zatim se komentiraju i primjeri koji imaju više korijena. Iza zaključka

slijedi registar zoonima – za svaku životinjsku vrstu donosi se azbučni akcentuirani popis zoonima popraćen odgovarajućim opisima.

Butler, James O.: The Rocket's Red Glaringly Apparent Intent: The Dazzling Effects of Firework Naming [Imena raketa koja bodu oči: zabljesnuti imenima pirotehničkih sredstava]. *Вопросы ономастики*, 15/1, Екатеринбург, 2018, 168–180.

U radu se donose preliminarni rezultati istraživanja imenovanja pirotehničkih sredstava. Istraživanjem su obuhvaćena imena proizvoda dostupnih na tržištu Ujedinjenoga Kraljevstva 2015. godine, i to u razdoblju kad ih je moguće nabaviti i od nespécializiranih prodavača. Semantički sadržaj na kojemu se temelji uspješna marka uglavnom se fokusira na osjetilnome doživljaju eksplozije, stoga je to i najčešći poticaj pri imenovanju. Oslanjajući se i na statistiku, autor predstavlja dvanaest tematskih kategorija koje odgovaraju semantičkim poljima, a pritom građu razvrstava u njih. Analiza pokazuje da su imena pirotehničkih sredstava najčešće povezana s tematskim skupinama vezanima uz vojsku i svemir, a upućuju na očekivane vizualne efekte. Autor se osvrće i na ulogu asocijativne semantike u komercijalnome imenovanju proizvoda namijenjenih zabavi.

Furlan, Metka: O govejem lastnem imenu *Hrdagata* in kletvici (*h*)*ardigata* [The Cow Name *Hrdagata* and the Curse Word (*h*)*ardigata* = O imenu *Hrdagata* nadjenuću govedu i psovki (*h*)*ardigata*]. *Jezikoslovni zapiski*, 24/1, Ljubljana, 2018, 131–142.

U radu se obrađuje svojevrzni zoonimski hapaks legomenon *χῆρδαγата*, koji je 1957. zabilježio Tine Logar u Rutu, govor kojega pripada tolminskom narječju rovtarske narječne skupine slovenskoga jezika. Autorica ističe da ime, premda je zabilježeno s ostalim imenima motiviranima riječima koja upućuju na boju dlake, primarno nije upućivalo na boju navodeći pritom i primjere zoonima iz zoonomastičke literature u kojima motiv nadijevanja nije povezan s etimološkim značenjem. Prema autorici, ovo je ime goveda motivirano gotovo arhaičnim uzvikom (psovkom) *ardigata*, koji se rabio za potkrepu tvrdnje. U zasebnome poglavlju navodi se na kojim je dijelovima slovenskoga govornog područja potvrđena ta psovka (u inačicama *ardigata*, *ardegata*, *hardigata*, *ordigata*) ili stopljenice nastale od nje. Navedena je psovka/uzvik posuđena iz bavarsko-austrijskih izvora (~ *hardegg* 'proklet'), u koje je dospjela iz mađarskoga (~ *ördög* 'vrag'). U nastavku autorica tumači fonološki i semantički razvoj od modela do replika. Smatra da je zoonim najprije vjerojatno služio kao nadimak jedinkama problematičnoga ponašanja te da je bio negativno konotiran. Vjerojatno je kasnije ukrštanje s dijalektnim odrazom pridjeva *grd* 'ružan, slab, neprijatan' utjecalo na slabljenje veze zoonima i uzvika/psovke. U posljednjemu poglavlju autorica ističe nekoliko negativno konotiranih imena krava navedenih u literaturi te ističe njihove posebnosti.

Galkowski, Artur: L'onymie sportive et la zone de transition entre les noms propres et les noms communs dans le langage du sport [The Onymy of Sport and the Transition Zone between Proper and Common Names in the Language

of Sport = Imena u sportu i prijelazna zona između imena i apelativa u jeziku sporta]. *Вопросы ономастики*, 15/3, Екатеринбург, 2018, 190–201.

Autor sportska imena promatra kao specifičnu onimiju sa svojstvenim tipološkim, kulturnim i društvenim značajkama. Neki leksemi nalaze se na prijelazu između imena i apelativa, dok su za druge specifične eksplicitne veze s drugim tipovima imena. Autor predlaže vlastitu klasifikaciju imena u sportu, u kojoj razlikuje pet skupina: 1) paraonimske leksičke jedinice s dvostrukim statusom – apelativnim i imenskim (npr. imena sportova i neke jedinice sportske terminologije), 2) sportski antroponimi (uključujući službena i neslužbena osobna imena sportaša i nadimke korištene u sportskoj komunikaciji), 3) sportski toponimi (službena i neslužbena imena mjesta gdje se održavaju treninzi i sportska natjecanja), 4) sportski kremonimi (imena institucija povezanih sa sportom, imena sportskih klubova i udruga, sportska komercijalna imena itd.), 5) deonimi i tranonimi. Autor također pokazuje da su imena povezana sa sportskom komunikacijom podložna socijalnoj i kulturnoj dinamici: poprimaju specifična kulturna značenja koja se manifestiraju, među ostalim, u nadimcima natjecatelja u različitim sportovima.

Hudeček, Lana: SVI SVETI i SVETA TRI KRALJA. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/1, Zagreb, 2018, 29.

Autorica donosi jezični savjet u vezi s pisanjem i sklonidbom sljedećih izraza: *Svi sveti, svi sveti, blagdan Svi sveti, blagdan svih svetih, Sveta tri kralja, sveta tri kralja, blagdan Sveta tri kralja, blagdan svetih triju kraljeva*.

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica: Homofonija u religijskim nazivima i imenima [Homophony in Religious Terms and Proper Names]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/2, Zagreb, 2018, 1–8.

U uvodu rada autorice ističu potrebu za posebnim pravopisima (pravopisima koji proširuju pravopisna pravila u skladu s pravilima drugih struka i područja), a među njima i religijskim pravopisom. Skiciraju strukturu religijskoga pravopisa ističući pritom zahvaćene pravopisne razine i probleme koji će biti obrađeni. Posebnu pozornost u ovome radu autorice posvećuju homofoniji u religijskome kontekstu. Homofonija se može odnositi na riječi ili na višerječne izraze. U nastavku autorice u tabličnome obliku donose primjere homofona u religijskome kontekstu, odnosno homofonije između religijskoga naziva ili imena i riječi / višerječnih izraza općega jezika (npr. *Aleluja* 'pjesma' : *aleluja* 'usklik', *Crkva* 'zajednica kršćanskih vjernika' : *crkva* 'bogomolja', *Prorok* 'Muhamed' : *prorok* 'onaj koji prenosi Božju poruku', *Sveta Barbara* '1. crkva, 2. blagdan' : *sveta Barbara* 'svetica'; *Gospodin* 'Bog' : *gospodin* 'odrastao muškarac', *Meduza* 'ime gorgone' : *meduza* 'vrsta žarnjaka').

Lewis, Kristian: Usustavljanje uporabe velikoga i maloga početnog slova u hrvatskome religijskom nazivlju [Systematization of the Use of Capital and Small Letters in the Croatian Religious Terminology]. *Вісник Термінологічної комісії при Міжнародному комітеті славістів*, 2, Київ, 2018, 134–149.

U radu se raspravlja o problemu upotrebe velikoga i maloga početnog slova u hrvatskome religijskom nazivlju. Iz korpusa za *Religijski pravopis*, koji se izrađuje u IHJJ-u, izdvojene su četiri skupine naziva: (1) nazivi koji se odnose na različite događaje u tzv. općoj uporabi, to jest kad nisu ni dijelom imena blagdana ni imena crkve poput BEZGR(J)EŠNO ZAČEĆE, POSLJEDNJA VEČERA, POSLJEDNJI SUD / SUDNJI DAN, USKRŠNUĆE i UZNESENJE; 2) nazivi koji se odnose na različite predmete i pojmove iz religijske terminologije poput KOVČEG SAVEZA / KOVČEG ZAVJETNI i HOSTIJA / SVETA HOSTIJA; 3) višerječno perifrazno ime MARIJA POMOĆNICA (KRŠĆANA); 4) ustaljene sveze poput KRV KRISTOVA i KLANJATELJICE KRVI KRISTOVE, TIJELO KRISTOVO i SESTRE NAŠE GOSPE). Pokazane su nesustavnosti njihova zapisivanja te su dani prijedlozi za rješenje zamijećenih problema.

Lewis, Kristian; Čubrić, Marina: Svetci u pravopisu [Saints in the Orthography Manual]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 4/4, Zagreb, 2017, 27–29.

Na temelju pravopisnih pravila o uporabi velikoga i maloga početnog slova donesenih u *Hrvatskome pravopisu* IHJJ-a autori u kontekstu izrade religijskoga pravopisa obrazlažu gdje se i zašto se u religijskim izrazima piše veliko ili malo početno slovo te daju pregled takvih primjera.

Popek, Ivana: *Imenovanje pasa u poljskom i hrvatskom jeziku* [Naming Dogs in Polish and Croatian]. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2012, 82 str. [diplomski rad u rukopisu]

Teorijska podloga koja je donesena u uvodnim dvama poglavljima rada sadržava osvrt na terminologiju, specifičan imenski/neimenski status zoonima te na specifične značajke zoonimijske građe – tvorbu (od neimena ili imena semantičkim ili gramatičkim tvorbenim načinima), funkcije (posesivnu, razlikovnu i fatično-impresivnu), strukturu, načine upotrebe zoonima te načine njihove interpretacije. Središnji je dio rada analiza imena prikupljenih vlastitim istraživanjem (anketama i intervjuiranjem). Sve su klasifikacije strukturirane tako da se odvojeno donose poljski i hrvatski primjeri te objašnjenja/komentari. Najprije je provedena detaljna i precizna klasifikacija prema motivacijskome kriteriju. Zoonimi s unutarnjom motivacijom (koji zrcale prirodne značajke životinja) luče se od zoonima s vanjskom motivacijom (koji zrcale značajke životinja koje nisu prirodne te zrcale npr. anegdote, podrijetlo, vrijeme koćenja i sl.; tu su uvršteni i zoonimi nastali transonimizacijom). U nastavku su zoonimi grupirani i prema jezičnome podrijetlu osnova od kojih su nastali. Ne zanemaruju se ni zoonimi s višestrukom motivacijom, odnosno autorica upozorava na one primjere koji se mogu interpretirati na različite načine. Slijedi detaljna tvorbeno analiza imena pasa, a posebna se pozornost posvećuje tvorbenim sufiksima. Iza klasifikacija i analiza ponuđena su kontrastivna zaključna razmatranja. Radu je priložen i abecedni registar imena pasa – najprije poljskih, a zatim i hrvatskih.

Sučević Međeral, Krešimir: Pravopisna promišljanja o islamskim, judaističkim i dharmičkim vjerskim nazivima i imenima [Contemplating the Spelling of Islamic, Judaistic and Dharmic Terms and Proper Names]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 5/1, Zagreb, 2018, 1–7.

U uvodu rada autor se osvrće na pisanje riječi iz drugih jezika, obraćajući pritom posebnu pozornost na pravopisno načelo neprilagođavanja fonološkomu sustavu hrvatskoga jezika ako jezik davatelj ima latinično pismo, odnosno načelo transkripcije ako jezik davatelj ima nelatinično pismo. Utvrđuje da je pri pisanju imena dopuštena i transkripcija prema međunarodnim normama, što često dovodi do nesustavnosti. U središnjemu dijelu rada preporučuje se kako bi trebalo zapisivati izraze povezane s religijskim kontekstom koji potječu iz kultura čije je primarno pismo nelatinično. U jednome poglavlju obrađuje religijske nazive i imena iz islama, u drugome one iz judaizma, a u trećemu one iz dharmičkih religija (hinduizma, džainizma, budizma i sikhizma).

LITERARNA ONOMASTIKA

LITERARY ONOMASTICS

Mikulan, Krunoslav; Legac, Vladimir: Ortografska klopka i onomastička intruzija u suvremenoj hrvatskoj znanstveno-fantastičnoj i fantastičnoj književnosti [Orthographic Trap and Onomastic Intrusion in Contemporary Croatian Science-Fiction and Fantasy Literature]. *Tabula: časopis Filozofskog fakulteta u Puli*, 15, Pula, 2018, 380–390.

Autori objašnjavaju dva nova termina literarne onomastike: 1) ortografsku klopku, odnosno pojavu u kojoj suvremeni hrvatski autori fantastike i znanstvene fantastike fantazmonime (izmišljene onime književnih djela) pišu prema engleskim pravopisnim pravilima (u nekim slučajevima upotrebljava se mješavina engleskoga i hrvatskoga pravopisa) iako za tim nema potrebe; (2) onomastičku intruziju, odnosno pojavu u kojoj hrvatski autori nadijevaju imena koja logički ne bi mogla postojati u sekundarnome književnom svijetu. U radu se analizira nekoliko novijih hrvatskih znanstvenofantastičnih i fantastičnih romana, pri čemu se fokus usmjerava na angloamerički utjecaj na tvorbu antroponima, toponima i krematonima. Navodi se niz primjera ortografske klopke i onomastičke intruzije uočenih u analiziranim djelima.

Moretti, Violeta: Onimija latinskih poslanica Pavla Rittera Vitezovića [Onymy of Pavao Ritter Vitezović's Latin Verse Epistles]. *Folia onomastica Croatica*, 27, Zagreb, 2018, 99–121.

Autorica proučava Vitezovićeve stihovane poslanice na latinskome jeziku, usmjeravajući pritom posebnu pozornost na imena u njima. Struktura središnjega dijela rada slijedi općenitu podjelu onima, a iz nje se može iščitati da su u navedenim poslanicama najčešći onimi antroponimi, horonimi i ojkonimi te pridjevi tvoreni od njih. U poglavlju posvećenu antroponimiji autorica ističe da su naslovi Vitezoviće-

vih poslanica vrlo bogata vrela antroponimijske građe, a ekscerpiranu antroponimijsku građu razvrstava u skupine ovisno o posvjedočenim imenskim formulama. Budući da nisu svi antroponimi latinizirani, posebno prezimena/pridjevci, autorica proučava i stupanj njihove prilagodbe latinskomu jeziku. Poglavlje o toponimiji podijeljeno je na manja potpoglavlja (posvećena horonimiji, ojkonimiji, hidronimiji te oronimiji) na koja se nadovezuje poglavlje o kteticima, etnonimima i etnicima. Budući da se katkad čak unutar iste poslanice određeni onim pojavljuje u nekoliko likova, uključujući i ortografske inačice, u radu se propituje u kojoj su mjeri inačice onima praktične. Dio ekscerpirane onimijske građe jesu imena iz svijeta antičke starine (imena bogova, heroja, ljudi, naselja, planina, rijeka). Ta su imena obrađena u zasebnome poglavlju. Uzimajući u obzir Vitezovićev jezikoslovni rad vezan uz pitanja hrvatskoga jezika, u posebnome poglavlju autorica razmatra suodnos između njegovih slovopisnih rješenja za pojedine glasove hrvatskoga jezika i latinskoga teksta poslanica. U nastavku upućuje na autorovo stajalište prema prozodiji hrvatskih onima u latinskome stihu.

Petrović, Marica: Imena u djelima Ćire Truhelke [Proper Names in Ćiro Truhelka's Work]. *Gradovrh – časopis za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja*, XV, Tuzla, 2018, 59–68.

Prema autorici, iz perspektive povijesne antroponomastike, u Truhelkinjoj knjizi *Uspomene jednog pionira* relevantni su popisi imena bosanskih vladara, imena, titule i zanimanja srednjovjekovnih velikaša iz Olova. U knjizi *Studije o podrijetlu* Truhelka objašnjava/interpretira etnonime *Juruk*, *Bangurdži*, *Kurti* i *Arumuni*. Autorica se osvrće na antroponimski korpus u navedenim djelima – ponajprije na prezimena, koja dijeli na prezimena „po očevoj časti” i prezimena „vlaškoga podrijetla”. Usto ističe da su posebno zanimanje kod Truhelke pobudila prezimena *Kotromanić*, *Babonezić*, *Šubić* te *Prijezda*. U zasebnome odlomku autorica donosi popis toponima spomenutih u navedenim Truhelkinim djelima (npr. imena vlaških katuna, imena filurdžijskih baština, imena samostana i manastira itd.).

GRANIČNA ONOMASTIČKA PODRUČJA I SRODNE DISCIPLINE

RELATED DISCIPLINES

Barbarić, Vuk-Tadija; Horvat, Marijana; Kramarić, Martina; Radošević, Andrea: *Besjede fra Matije Divkovića* [Besjede of Friar Matija Divković]. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2016, 837 str.

U sklopu poglavlja o leksiku analiziraju se i imena (najčešće biblijska) i ličnosti. Interpretiraju se prilagodbe (ponajviše fonološke i morfološke) posvjedočene u posuđenim imenima – najprije u antroponimima, a zatim u toponimima (ojkonimima, horonimima itd.). Primjeri nebiblijskih toponima uglavnom su egzonomi. Donosi se i kratak osvrt na etnike i njihovu tvorbu. Sanja Perić Gavrančić autorica je *Tumača imena*, dodana knjizi kao 8. poglavlje. U njemu se imena iz građe abecedno popisuju te tumače, a dodaju se i standardnojezične istovrijednice.

Belaj, Juraj: Staroslavenska mitološka pozornica u kulturnom turizmu NP “Krka” [Old Slavic Mythological Stage in the Cultural Tourism of the Krka National Park]. U: *Vizija i izazovi upravljanja zaštićenim područjima prirode u Republici Hrvatskoj – Aktivna zaštita i održivo upravljanje u Nacionalnom parku “Krka”*, Marguš, D. (ur.), Javna ustanova “Nacionalni park Krka”, Šibenik, 2017, 588–602.

Autor objašnjava koncept „svetoga trokuta” – skupa triju vizualno povezanih točki u prostoru, rasporeda osobitih toponima koji upućuje na upisivanje starih praslavenskih mitskih kazivanja u prostor. Vrhovi „svetih trokuta” bili su posvećeni glavnim slavenskim božanstvima (osobito Perunu, Velesu i Mokoši), a postavljeni su u prostor prema posebnim pravilima. Donosi se pregled istraživanja s tom tematikom (na cijelome slavenskom prostoru, a posebno u Hrvatskoj), a zatim se autor posvećuje jednomu takvom „svetom trokutu” na rubu Nacionalnoga parka Krka – tzv. Pokrovničkomu trokutu. U tome slučaju Perunova je točka brežuljak Gradina iznad Pokrovnika s crkvom svetoga Mihovila i pećinom u svojem podnožju, Mokošina je točka lokalitet Mukoša sa zagonetnim ruševinama (možda crkve svetoga Jure) i obližnjom lokvom, a Velesova točka nalazi se na rubu kanjona Čikole kod Goriša. Istaknute su značajke navedene strukture te se objašnjava njezina uloga u procesu slavenskoga zaposjedanja novoosvojenoga kraja. Autor sugerira i kako se te znanstvene spoznaje mogu primijeniti na dobrobit Nacionalnoga parka Krka i lokalne sredine potkrepljujući taj prijedlog postojećim pozitivnim primjerima.

Bilić, Anica: Tradicijski leksik u *Etnografskoj građi iz Retkovaca* Ivana Filakovca [Traditional Lexis in *Ethnographic Records from Retkovci* by Ivan Filakovac]. U: *Šokačka rič 9. Tradicijski leksik. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonski dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2012, 69–112.

Iz onomastičke perspektive posebno su relevantna brojna imena blagdana. Uz njih se katkad navode i lokalne poslovice čije su sastavnice imena blagdana ili imena svetaca. Rad sadržava i toponimijsku građu, detaljniju analizu ili tumačenja nekih od navedenih primjera, a autorica se osvrće i na pučku etimologiju toponima *Retkovci* i *Prkovci*. Popisani su i mikrotoponimi, grupirani prema tipu imenovanoga referenta.

Blažeka, Đuro: *Rječnik preloške skupine govora međimurskog dijalekta* [Dictionary of the Prelog Local Speeches Group of the Međimurje Dialect]. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2018, 858 str.

U zasebnim je natuknicama osnovnomu leksičkom fondu dodana i imenska građa. Među antroponimima ističe se 150-ak temeljnih, pokraćenih i izvedenih osobnih imena, 60-ak obiteljskih nadimaka, 20-ak osobnih nadimaka i 10-ak prezimena, kao i imena nekih važnih ili poznatih ličnosti. Zastupljena je i toponimijska građa (40-ak ojkonima koji se odnose na naselja u okolici Preloga te naselja koja su važna za stanovnike ili su povezana s njihovim životima, 10-ak horonima te 15-ak ostalih toponima (hidronima, hilonima, hodonima, mikrotoponima)). Doneseno je i 20-ak

etnonima te 20-ak etnika, a oni se uglavnom mogu vezati uz spomenute ojkonime ili horonime. U zasebnim je natuknicama navedeno i 30-ak imena blagdana i svetkovina važnih u životima govornika preloške skupine govora. Kao natuknice pojavljuju se i ostali tipovi onima, no oni su mnogo rjeđi: imena životinja, imena proizvoda, imena molitvi itd. Imenska građa može se iščitati i iz rečeničnih potvrda.

Crnić Novosel, Mirjana; Opašić, Maja: Prilog kontrastivnoj analizi hrvatskih i makedonskih frazema s onimskom sastavnicom [Contribution to the Contrastive Analysis of Croatian and Macedonian Idioms Containing First Names]. U: *Македонско-хрватски книжевни, културни и јазични врски. Зборник на трудови од Меѓународниот научен собир Македонско-хрватски книжевни, културни и јазични врски одржан во Охрид од 27 до 29 септември 2013.*, Јакимовска-Тошиќ, М. (ur.), Институт за македонска литература, Скопје, 2014, 281–297.

Kontrastivnom analizom autorice nastoje prikazati podudarnosti, sličnosti i različite frazema hrvatskoga i makedonskoga jezika s onimskom sastavnicom. Korpus su autorice ekscerpirale iz općih rječnika te znanstvenih radova (pregled kojih također donose), a u središnjemu dijelu rada podijelile su ga u dvije velike skupine s obzirom na podrijetlo: 1) internacionalne onimske frazeme i 2) onimske frazeme specifične za određeni jezik. Pritom se među analiziranim frazemima utvrđuju i odnosi: potpuna podudarnost strukture frazema i frazemske slike; nepodudarnost strukture frazema i različitost frazemske slike, ali podudarnost značenja; potpuna nepodudarnost strukture i značenja.

Čuljat, Marko: *Ričnik ličke ikavice* [Dictionary of the Ikavian Local Speeches of Lika]. Lik@ press, Gospić, 2018, 453 str.

I u trećemu, dopunjenome izdanju rječnika uz osnovni leksički fond rječniku je dodana i imenska građa, obrađena uglavnom također u zasebnim natuknicama. Od antroponima posebno su zastupljena temeljna te hipokoristična (pokraćena i izvedena) osobna imena, a uz osobne i obiteljske nadimke najčešće se navodi na koga se odnose te kako su nastali. Uz ojkonime u sklopu istoga rječničkog članka navedeni su etnici i ktetik. Zastupljena je, doduše nešto rjeđe, i toponimijska građa te imena blagdana, zoonimi itd.

Gercsák, Gábor; Mikesy, Gábor: Does Google serve as a model for using place names? [Služi li Google kao model za upotrebu toponima?]. *Acta geographica Slovenica. Geografski zbornik*, 57/1, Ljubljana, 2017, 153–159.

Autori u uvodu rada upozoravaju na lošu svakodnevnu praksu automatskoga i nekritičkoga prihvaćanja imena iz internetskih vrela. Donosi se pregled netočnih zemljopisnih imena ekscerpiranih s različitih internetskih platformi i aplikacija (npr. Google Maps i Google Earth) u Mađarskoj. Pregled je strukturiran prema tipu pogreški: izostanak dijakritičkih znakova, upotreba povijesnih imena bez suvremenih istovrijednica, upotreba nikad potvrđenih imena, pogrešno povezivanje imena s referentom (najčešće u vezi s upotrebom egzonima), automatsko prevođenje zemljopisnih imena. Primjeri uvršteni u svaku skupinu detaljno se analiziraju. U

zaključku se ističe da je u suvremeno, informatičko doba nužno postići da vrela budu pouzdana i točna. Preporučuje se suradnja između institucija odgovornih za zemljopisna imena i izrađivača e-zemljovida, nadzor i provjera upotrebe zemljopisnih imena na internetu te diseminacija i popularizacija točnih/standardnih likova zemljopisnih imena, koju trebaju provesti odbori za zemljopisna imena i nacionalni kartografski servisi.

Hafizović, Fazileta (prir.): *Popis sela i zemlje sandžaka Krka, Klis i Hercegovina, oslobođenih od Mletačke Republike 1701. godine* [A List of Villages and Properties in the Districts Krka, Klis and Hercegovina, Freed from Venice in 1701]. Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta« – Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Orientalni institut u Sarajevu, Zagreb – Sarajevo, 2016, 534 str.

Riječ je o kritičkome izdanju deftera u kojemu je popisana teritorija koja je Mletačka Republika vratila Osmanskomu Carstvu nakon Morejskoga rata, tj. nakon Karlovačkoga mira – dio sandžaka Krka, Klis i Hercegovina. U uvodnome tekstu autorica opisuje političke i vojne situacije u 17. stoljeću te tako donosi povijesni kontekst nastanka deftera. U nastavku ga opisuje te prikazuje njegov sadržaj. Prevedeni defter sadržava popise prema nahijama (uključujući i novoosnovane i privremene), a popisani su svi kućedomaćini. Popisani su i vlasnici posjeda, a usto je zabilježeno jesu li prisutni ili su se odselili. U defteru je detaljno bilježena i raspodjela prihoda vojnoj klasi. Iz popisa različitih objekata može se iščitati i procjena njihova stanja nakon rata (posebice u vezi s materijalnom štetom). Monografija sadržava i Kazalo geografskih pojmova te Mletačku kartu razgraničenja s ucrtanim granicama iz 1700. i 1718. godine.

Kolenić, Ljiljana; Berbić Kolar, Emina: Tradicijski sičanski leksik [Traditional Lexis of Siče]. U: *Šokačka rič 9. Tradicijski leksik. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonki dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2012, 7–42.

Leksikografska obrada tradicijskoga sičanskoga leksika temelji se na podjeli u semantičke skupine. U jednoj skupini objedinjena su i akcentuirana imena dijelova naselja.

Kovačević, Barbara: Žene u antičkim frazemima [Women in the Idioms from Ancient Greece]. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 3/3, Zagreb, 2016, 28–30.

Radom su obuhvaćena tri frazema hrvatskoga jezika koja su antičkoga podrijetla, a sastavnice su im ženska osobna imena: Pandorina kutija, Eridina jabuka te Arijadnina nit. Donose se istovrijednice iz drugih europskih jezika te se detaljno objašnjava etimologija svakoga proučenog frazema.

Mance, Nina: Tradicijski leksik Brođanaca [Traditional Lexis of Brođanci]. U: *Šokačka rič 9. Tradicijski leksik. Zbornik radova znanstvenoga skupa Slavonki dijalekt, 2010.*, Bilić, A. (prir.), Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci, 2012, 43–56.

Rad sadržava popis neakcentuiranih imena dijelova Brođanaca, naselja u Osječko-baranjskoj županiji.

Marinković, Marina: Kajkavski govori istočnoga Gorskoga kotara [Kajkavian Local Speeches of the Eastern Gorski kotar]. Hrvatska sveučilišna naklada – Ogranak Matice hrvatske u Delnicama, Zagreb, 2018, 261 str.

Ova dijalektološka monografija sadržava i obilje onimijske građe – pojedine dijalektne pojave/značajke oprimjeruju se i imenima. U zasebnome odjeljku poglavlja o tvorbi riječi detaljno se analizira tvorba prikupljenih lokalnih etnika.

Mlikota, Jadranka; Baraban, Borko; Aleksa Varga, Melita: *Gyakorlati Ilir Nyelvtan Jánosa Mihálovicsa* [Grammar Textbook *Gyakorlati Ilir Nyelvtan* by János Mihálovics]. U: *Hrvatsko-mađarske književne veze na početku 21. stoljeća od početka do danas: 120 godina kroatistike u Budimpešti*, Lukács, István (ur.), ELTE BTK Szlav Filológiai Tanszék, Budapest, 2016, 111–127.

U radu se opisuje Mihalovićev normativni priručnik *Gyakorlati Ilir Nyelvtan* (Baja, 1874., ²1881.), i to s obzirom na ustroj, namjenu, propis i opis jezikoslovnih (sinkronijskih) činjenica hrvatskoga jezika druge polovice 19. stoljeća. Mihalovićev se priručnik uspoređuje s Mažuranićevom *Slovnícom Hèrvatskom* jer je autor u predgovoru navodi kao svoj normativni uzor. Kako je riječ o hrvatskoj gramatici s mađarskim metajezikom, čije je drugo izdanje otisnuto u vrijeme smjene filoloških škola, propituje se je li prijelom norme ubilježen i u priručnicima izvan granica hrvatskoga (etničkoga i jezičnoga) prostora u posljednjim dvama desetljećima 19. stoljeća. Autori se osvrću i na dodatke koje oba izdanja gramatike sadržavaju: imenar (Keresztnevek) i rječnik toponima (Földrajzi szótár).

Opašić, Maja: *Biblizam Juda u hrvatskome jeziku* [Biblistm Juda in Croatian Language]. U: *Juda Iskariotski i slavenska kultura*, Ajdačić, D. (ur.), Alma, Beograd, 2016, 39–51.

Proučavaju se jednorječne i višerječne leksičke jedinice (kolokacije i frazemi) koje sadržavaju sastavnicu *Juda* ili izvedeni pridjev *Judin*. Građa je ekscerpirana iz općih i posebnih rječnika hrvatskoga jezika. Analizira se upotreba i (ne)aktualnost takvih jedinica na temelju pojavnosti u elektroničkim korpusima koji uključuju pojavnice u književnim djelima, novinsko-publicističkim te znanstveno-popularnim tekstovima. Zaključuje se da se antroponim *Juda* i posvojni pridjev izveden iz toga antroponima najčešće pojavljuju kao sastavnice frazema.

Pavlović, Alojz; Pavlović, Eduard: *Rječnik novoštokavske ikavice benkovačkoga kraja* [Dictionary of Neo-Shtokavian Ikavian Local Speeches of the Benkovač Region]. Ogranak Matice hrvatske u Zadru, Zadar, 2018, 670 str.

Uz osnovni leksički fond rječniku je dodana i imenska građa, obrađena također u zasebnim natuknicama. Među antroponimima ističu se osobna imena (uz temeljna, i ona hipokoristična) te prezimena. Svaki rječnički članak sadržava i podatak o etimologiji, što onomastičarima može biti vrlo korisno. Članci čije su natuknice prezimena donose i podatak o tome u kojim su naseljima istražena područja posvje-

dočena. Zastupljena je i toponimijska građa (ponajviše ojkonomi). Kao zasebne natuknice obrađena su i neka druga imena (npr. imena blagdana, etnonimi i etnici).

Petrić, Kuzma: *Rječnik govora Velog Grablja* [Dictionary of the Veli Grabalj Local Speech]. Udruga Pjover, Hvar, 2018, 276 str.

Općemu je leksiku u zasebnim natuknicama u rječniku dodano nekoliko imena država s odgovarajućim etnonimima, neki ojkonomi (koji se odnose na naselja iz okolice ili na naselja relevantna u životima pojedinaca) te odgovarajući etnici, nekoliko toponima i imena blagdana. Među poglavljima priloženima iza rječnika svakako je potrebno istaknuti ono naslovljeno *Grabaljska imena, prezimena i nadimci*. U njemu autor najprije donosi abecedne akcentuirane popise muških i ženskih osobnih imena, oblikovane prema gnijezdima vezanima uz određeno temeljno ime, a zatim i popis obiteljskih nadimaka s uputnicom na koje se osobe odnose. Izdvojeni su i obiteljski nadimci obitelji kojih više nema u Velome Grablju.

Ribarova, Slavomira: Češki, makedonski i hrvatski etnonimski poredbeni frazemi [Czech, Macedonian and Croatian Ethnonymic Comparative Idioms]. U: *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim III.*, Sesar, D. (ur.), FF press, Zagreb, 2013, 167–172.

Korpus frazema ekscerpiran je iz frazeoloških rječnika te je dopunjen podacima iz frazeološke literature i rezultatima anketiranja izvornih govornika. U središnjemu dijelu rada klasificiran je prema kriteriju zastupljenosti – izdvajaju se frazemi s etnonimskom sastavnicom zajedničkom svim trima jezicima, samo hrvatskomu i makedonskomu jeziku te oni u kojima je određen etnonim kao sastavnica potvrđen samo u jednome jeziku. U sva su tri jezika potvrđeni frazemi sa sastavnicama *Rom, Turčin, Židov* i *Nijemac*. Svakomu od tih etnonima autorica posvećuje zasebno potpoglavlje, a u sklopu njega navodi prikupljene frazeme te ih interpretira. Analiza korpusa upućuje na to da isti etnonim u frazemima različitih jezika ne podrazumijeva njihovu identičnu produktivnost ni automatsko prihvaćanje istih etničkih stereotipa. Interkulturalna raznolikost zabilježena u svim trima jezicima potvrđuje da su stereotipi predodžbe koje dijele ljudi s istom kulturnom osnovom i koje posredno svjedoče o sličnostima i razlikama u konceptualizaciji svijeta.

Šakaja, Laura; Crljenko, Ivana: Periferni gradski tekst. Ulično nazivlje i spomenici zagrebačke Dubrave u semiotičkoj perspektivi [Peripheral City-Text. Street Names and Monuments in Dubrava (Zagreb) – a Semiotic Perspective]. *Etnološka tribina: Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva*, 47/40, Zagreb, 2017, 236–259.

Teorijski okvir govori o primjeni metafore teksta na prostor (krajolik se poima kao materijalno svjedočanstvo o prošlim vremenima) te razvoju metafore *grad kao tekst*. *Gradski tekst* autorice definiraju kao znakovnu strukturu sa složenim socijalno-komunikacijskim funkcijama i kodovima koji omogućuju komunikaciju između javnosti i njezine kulturne tradicije. Uvodni dio rada sadržava i pregled radova fokusiranih na uličnu toponimiju, posebice u hrvatskome kontekstu. U središnjemu dijelu rada uspoređuju se opće značajke hodonimije središta grada i ho-

donimije gradske periferije na konkretnome primjeru zagrebačke četvrti Dubrave. Primjerice, brojnost imena čije su sastavnice brojke odražava brzu i neplansku izgradnju, a na periferni položaj upućuju i brojna suvremena imena ulica povezana s lokalnom toponimijom te imena nastala transonimizacijom od patronima, posebice u Gornjoj Dubravi. U nastavku analize prati se razvoj toga dijela grada te se interpretiraju hodonimi specifični za određeno razdoblje.

Велковска, Снежана: ОНИМИСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ВО МАКЕДОНСКАТА ФРАЗЕОЛОГИЈА [Idioms Containing Proper Names in Macedonian Phraseology = Frazemi s imenskom sastavnicom u makedonskoj frazeologiji]. *Предавања на XLIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура*, Каранфиловски, М.; Саздов, С.; Велјановска, Б. (ur.), Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопје, 2012, 21–30.

Na općeniti osvrt na frazeologiju s imenskom sastavnicom autorica dodaje pregled mogućnosti klasifikacije građe prema različitim kriterijima. Te teorijske postavke autorica primjenjuje i na konkretnu građu iz makedonskoga jezika. Najpreciznije i najdetaljnije obrađeni su frazemi s osobnim imenima kao sastavnicama. Također su obrađeni frazemi s etnonimima, aletnonimima (imenima koja su narodi dobili od susjeda) i pseudoantropnimima (osobnim imenima koja su plod narodne tradicije ili folklor, izmišljenim imenima te imenima poznatih osoba ili osoba iz javnoga života) kao sastavnicama. U poglavlju o frazemima s toponimskom sastavnicom ne donosi se preciznija podjela prema tipu imena, odnosno prema tipu referenta. Analiza sadržava i obradu frazema čije su sastavnice imena praznika/blagdana, odnosno imena izmišljenih praznika.

Zoričić, Dunja: *Kontrastivna analiza hrvatskih i engleskih frazema s onimskom sastavnicom* [Contrastive Analysis of Croatian and English Idioms with an Onymic Component]. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2015, 61 str. [diplomski rad u rukopisu]

U uvodnome dijelu rada autorica izdvaja razlike u teorijskome pristupu u hrvatskoj i u anglofonskoj frazeologiji. Isto tako, upućuje na neke pravopisne razlike zbog kojih određena riječ koja se u jednome jeziku smatra imenom i piše velikim početnim slovom u drugome jeziku može imati istovrijednicu koja se ne smatra imenom. U razradi je analiziran hrvatsko-engleski korpus frazema koji sadržava imensku sastavnicu ili pridjev izveden od imena. Kontrastivnom analizom autorica prikazuje podudarnosti, sličnosti i razlike između odabranih frazema hrvatskoga i engleskoga jezika te ih dijeli u tri skupine: 1. potpuno podudarni frazemi, 2. djelomično podudarni frazemi, 3. nepodudarni frazemi. U zasebnome se poglavlju donosi pregled hrvatskih i engleskih frazema s imenskom sastavnicom koji nemaju ekvivalent te se svakomu frazemu ukratko opisuje značenje.

Joža Horvat